MAGAZIN almanah '86

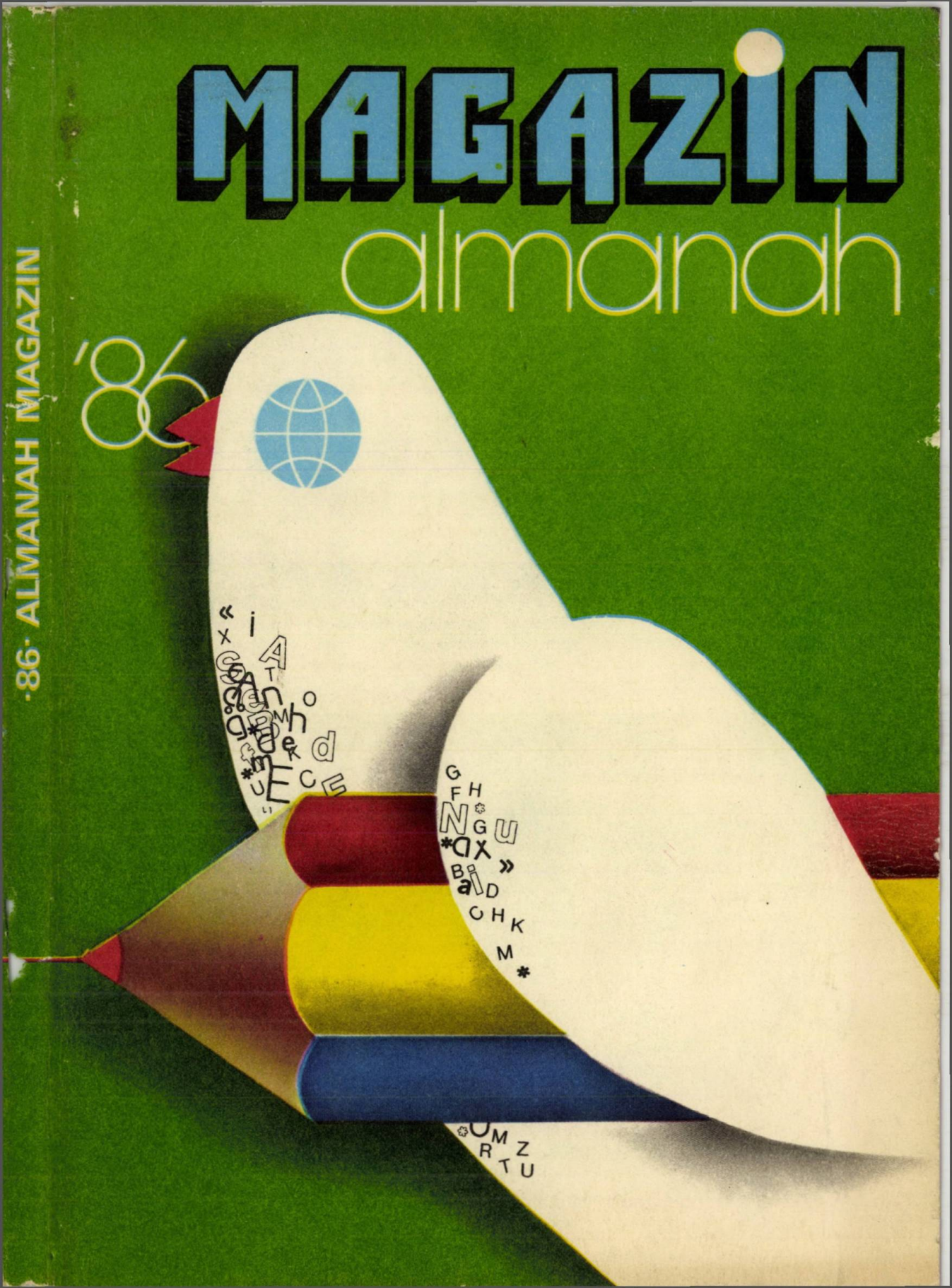

·86· ALMANAH MAGAZIN

UN EV DE EPOPEE

Se-nalţă astăzi ţara spre culmi de cutezanţă,
Un timp al bărbăţiei elanul ni-l măsoară,
Sîntem o naţiune, o singură voinţă,
Urmăm partidul - ctitor în noua noastră ţară.

Un ev de epopee profund se defineşte
Prin muncă şi izbîndă în anii de avînt,
De cînd un om al ţării nou zbor ne prinde-n inimi
Cu ţara şi partidul legat prin jurămînt.

E Ceauşescu, fiul acestei ţări, în frunte,
Bărbat ales, din vatra românilor eroi,
Cu fruntea - pisc de munte, cu ochii-n cer cu soare
El patria şi-o poartă către lumini mai noi.

Şi-i stă mereu alături, aleasă luptătoare,
Elena Ceauşescu, un suflet bun şi cald,
Savantă de renume şi activist de seamă
Slujind cu demnitate al ţării vis înalt.

Sub arcul de lumină al libertăţii noastre
Două Decenii mîndre noi am sărbătorit
De cînd Conducătorul, iubit şi demn părinte,
Cu idealul ţării pe veci s-a contopit.

Şi cutezînd spre mîine, către sublime piscuri,
Vom făuri noi visuri spre-a le rodi deplin,
Avem temeiul faptei, însemnul de victorii
Spre înflorirea ţării în anii care vin.

VIOREL COZMA

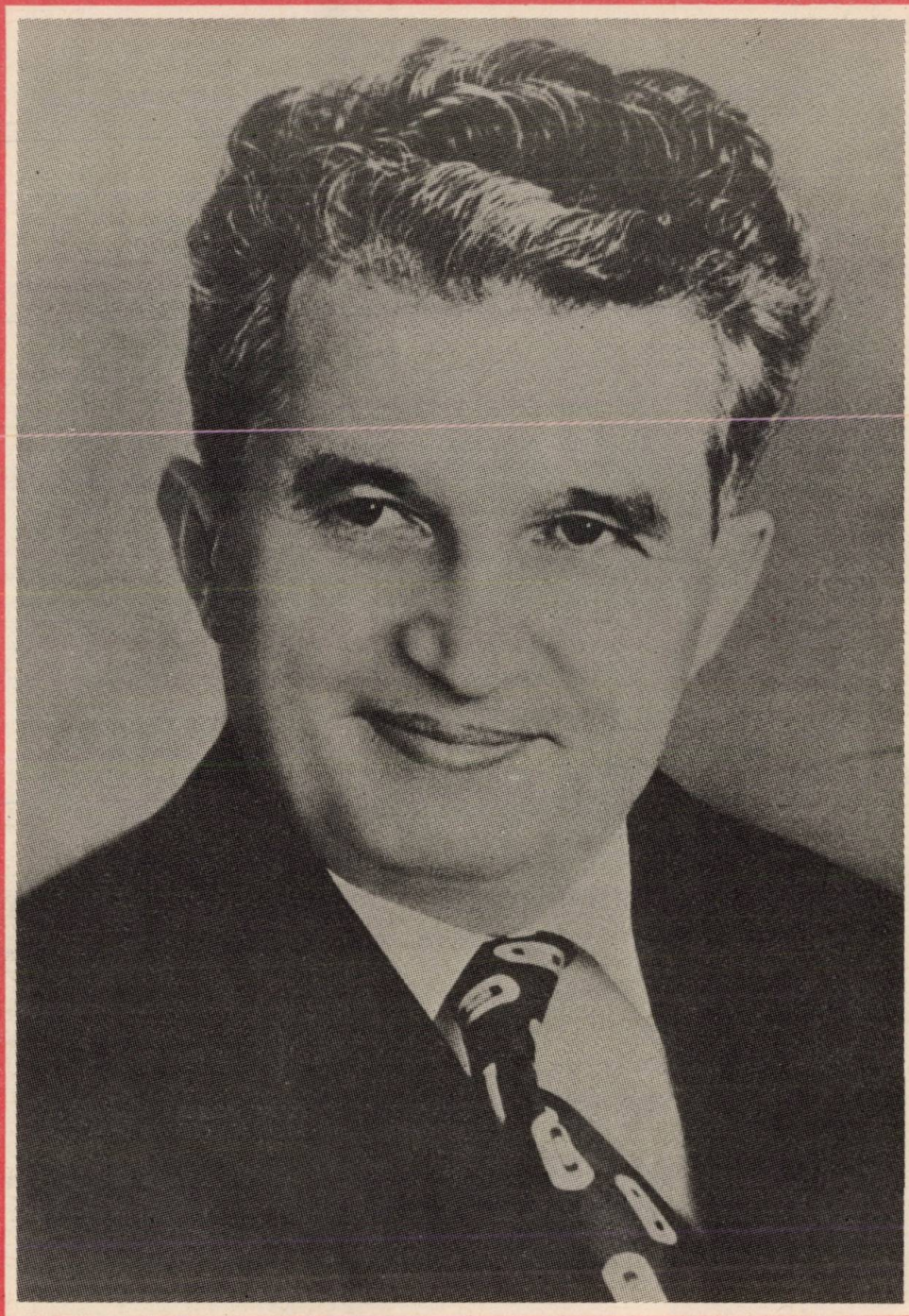

„Cincinalul 1986–1990 marchează intrarea României într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. Caracteristica generală a întregii activități va fi trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri de activitate".

NICOLAE CEAUȘESCU

ȚARA ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

Am sărbătorit de curînd împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, care a marcat o nouă epocă în dezvoltarea economico-socială a României, epocă legată indestructibil de activitatea desfășurată cu clarviziune și profund spirit creator, cu pasiune revoluționară și fierbinte patriotism de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, marele erou al națiunii, sub a cărui conducere înțeleaptă poporul român a obținut cele mai bogate realizări din întreaga sa istorie. Măreața aniversare pe care am trăit-o cu toții a pus cu putere în lumină continuitatea procesului revoluționar, a luptei eroice pentru apărarea ființei proprii, pentru formarea și dezvoltarea națiunii, pentru libertate și independență, pentru progresul economico-social. Ca urmare a acestui proces revoluționar poporul român se află azi în plutonul națiunilor avansate în ce privește orînduirea socială, dezvoltarea forțelor de producție, a științei și culturii. Pentru a ajunge aici drumul nu a fost ușor, s-au străbătut căi necunoscute, învingîndu-se obstacole, dificultăți. Nimic din ceea ce avem astăzi nu ne-a căzut din cer, de-a gata, totul este rodul muncii eroice a poporului, călăuzit de politica înțeleaptă, clarvăzătoare, revoluționară, a partidului. Cincinalul pe care îl încheiem nu a fost nici el ușor, am avut de înfruntat furtuni — a fost nevoie să facem față crizei economice mondiale, unor contradicții născute din propria noastră dezvoltare, unor ierni aspre și veri uscate, unor lipsuri proprii. Dar așa cum corăbierul se călește pe furtună, economia noastră s-a călit în această confruntare cu dificultățile, cu situațiile noi. O navă bine făcută rezistă furtunii; tot așa, economia românească, consolidată de marile acumulări ale politicii de industrializare a făcut față greutăților, a găsit în ea resurse pentru o nouă dezvoltare. Am reușit să punem mai bine în valoare resursele proprii de inteligență, competență și creativitate, să stimulăm mai puternic înscrierea României în ampla revoluție tehnico-științifică pe care o trăim. Întreaga această perioadă a demonstrat că partidul nostru comunist a procedat just concentrînd eforturile pentru industrializarea țării, dezvoltarea agriculturii, progresul general al forțelor de producție și crearea unei rețele puternice de unități de cercetare și inginerie tehnologică, printr-o repartizare corespun-

zătoare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, în conformitate cu cerințele legice ale reproducției lărgite. Dacă nu am fi realizat o puternică bază materială nu am fi putut depăși greutățile și influențele crizei economice, nu s-ar fi putut asigura dezvoltarea în continuare a țării.

Intrăm acum, nu numai într-un nou cincinal, ci într-o nouă etapă — ne-am pregătit pentru ea, vom putea înainta cu toate pînzele sus pe calea dezvoltării intensive. Avem în această privință un program clar, adoptat la Congresul al XIII-lea al partidului, avem o perspectivă bine conturată asupra drumului pe care trebuie să-l parcurgem, a ceea ce trebuie să realizăm în perioada scurtă care ne mai desparte de sfîrșitul secolului, al mileniului. România se va înfățișa la sfîrșitul acestui secol ca o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului. Se va încheia procesul de organizare teritorială și de sistematizare a localităților. Ca rezultat al acestui proces, al ridicării economice și sociale a tuturor localităților, se va realiza o apropiere tot mai mare a condițiilor de muncă și viață de la sate, de cele de la orașe. Pe baza dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a mecanizării și automatizării proceselor de muncă se vor produce noi schimbări pe calea lichidării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, a deosebirilor dintre clase, se va realiza o tot mai strînsă apropiere între muncitorime, țărănime, intelectualitate, între toate categoriile sociale, ceea ce va determina întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă a societății.

Știm însă că toate aceste minunate perspective trebuie transformate în realitate prin munca și eforturile noastre, că la fel ca și pînă acum nimic nu va veni de-a gata. Pentru a ajunge la nivelurile pe care le prevedem în perspectiva anului 2000 trebuie să pornim cu hotărîre pe calea dezvoltării intensive, în conformitate cu programele adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu **„Planul cincinal viitor — și deci și prevederile pentru 1986 — accentuează dezvoltarea intensivă a industriei și celorlalte sectoare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. Prin planul pe 1986 intrăm în etapa nouă a revoluției socialiste, hotărîtoare pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre societatea comunistă"**. Această nouă etapă presupune modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, utilizarea cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, înfăptuirea noii revoluții agrare, care presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii, realizarea unei producții agricole care să satisfacă pe deplin cerințele economiei naționale. Modernizarea structurilor de producție se materializează în creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, asigurînd o competitivitate superioară a produselor românești pe piața mondială. Trăsături esențiale ale dezvoltării intensive sînt evidențiate de orientarea spre dotarea spațiilor de producție existente cu mașini și utilaje de înaltă productivitate, cu linii moderne de automatizare, de robotizare, care vor transforma în mod radical întreaga activitate; tot aici se înscriu măsurile de organizare a producției, de reorganizare a întregii activități a unor întreprinderi, de modernizare, procesul de reorganizare și dotare modernă a unităților economice urmînd să se încheie cel mai tîrziu pînă la Conferința națională a partidului din 1987. De mare însemnătate pentru îndeplinirea obiectivelor viitorului cincinal sînt programele speciale care prevăd ca cel puțin 50 la sută din necesarul de energie pentru creșterea producției în următorul cincinal să se realizeze prin reducerea consumurilor energetice, recuperarea și refolosirea surselor de energie și prin folosirea a noi surse de energie, precum și asigurarea a cel puțin 50 la sută din necesarul de materii prime pentru creșterea producției prin reciclare și refolosire, iar cel puțin 25 la sută prin recondiționarea și refolosirea subansamblelor și pieselor, înfăptuindu-se astfel cerința ca „nimic să nu se piardă, totul să fie recirculat și refolosit în economie".

Dezvoltarea intensivă a economiei, a tuturor sectoarelor de activitate conferă un rol deosebit științei. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, omenirea se află în fața unei noi revoluții tehnico-științifice și **„dacă nu ne vom angaja cu toată hotărîrea pe calea noii revoluții tehnico-științifice vom rămîne în urmă în întreaga dezvoltare economico-socială, cu repercusiuni grave pentru întregul proces revoluționar de făurire a noii orînduiri sociale, de ridicare a bunăstării poporului, de întărire a patriei noastre, a independenței sale"**.

Știința este o forță de producție, dar ea nu se realizează ca atare decît dacă, prin eforturi corespunzătoare, cunoștințele acumulate se finalizează în procesul de producție. În acest sens are o deosebită valoare indicația dată de secretarul general al partidului de a se trece la realizarea unor centre de cercetare puternice pe probleme, care să unească forțele din diverse institute, pe cei mai buni specialiști, sub o conducere

unică, asigurîndu-se rezolvarea problemelor mari puse în fața cercetării. O contribuție excepțională la organizarea cercetării științifice pe baze noi, moderne, la elaborarea și fundamentarea programelor unitare de cercetare, care deschid cele mai largi perspective de afirmare a puterii de creație a poporului nostru, are tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, om de știință de aleasă reputație internațională. În inimile tuturor celor angajați în munca de cercetare răsună cu putere chemarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea solemnă în care i-au fost conferite calitățile de membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România: **„Să facem astfel încît știința românească să ocupe un loc de frunte și, în unele domenii, locul de pionierat în cunoașterea de noi și noi taine ale naturii și universului, în dezvoltarea cunoașterii umane în general".**

Mai presus de orice, esențial pentru dezvoltarea intensivă este modul în care muncesc oamenii, dezvoltarea intensivă presupune oameni bine pregătiți, cu un orizont larg de cunoaștere, cu înalt nivel de conștiință. Și în acest domeniu Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit direcții precise de acțiune. În cincinalul viitor se va asigura formarea profesională a 1 200 000 de muncitori calificați, tehnicieni și maiștri, a 146 000 de ingineri și alte cadre de specialitate cu studii superioare, a 590 000 de persoane calificate pentru agricultură. Programele de perfecționare a pregătirii profesionale vor cuprinde anual circa 3 milioane de persoane, punîndu-se un accent deosebit pe însușirea mai multor meserii. Aceste prevederi se înscriu în orientările de perspectivă conform cărora la nivelul sfîrșitului de secol se va asigura generalizarea celei de a doua trepte a liceului, astfel încît întregul tineret să fie cuprins în învățămîntul de 12 ani, care să-i asigure pregătirea în mai multe meserii și specialități pentru a putea trece mai ușor de la o activitate la alta, în funcție de cerințele concrete ale producției și vieții sociale, pentru adaptarea operativă la mutațiile profesionale impuse de progresul tehnic. În acest fel, știința nu mai este apanajul cîtorva aleși, ea pătrunde în viața oamenilor, în modul lor de gîndire, determină întreaga lor concepție despre lume. Concepția revoluționară a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, dă vigoare întregii cunoașteri științifice, impulsionează împletirea organică a științei cu practica socială, cu producția. Așa cum se arată în Documentele Congresului al XIII-lea al partidului, ridicarea nivelului de pregătire a întregii populații va reprezenta o modificare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la afirmarea personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

Participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale, politica de pace și prietenie cu toate națiunile, constituie caracteristici de bază ale activității țării noastre în domeniul relațiilor internaționale, numai în condiții de pace fiind posibilă concentrarea forțelor pentru dezvoltarea economico-socială. Politica externă de pace, de afirmare, în relațiile cu toate statele, a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și renunțării la forță și la amenințarea cu forța, promovată de România, de președintele Nicolae Ceaușescu, a făcut ca țara noastră să se bucure de înaltă apreciere, de stimă și respect, să aibă prieteni pe toate meridianele. De o mare valoare este acțiunea consecventă a României, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, pentru a se impune dezarmarea nucleară, asigurînd astfel dreptul vital al popoarelor, al oamenilor la existență, la libertate, la viață. În aceste momente hotărîtoare pentru însuși viitorul civilizației, al vieții pe planeta noastră, o mare răspundere revine oamenilor de știință, ale căror descoperiri sînt folosite, din păcate, tot mai mult în scopuri militare. Așa cum arăta tovarășa Elena Ceaușescu de la tribuna Congresului al XIII-lea al partidului **„trebuie să facem totul ca minunatele cuceriri ale științei, ale tehnicii, ale cunoașterii, energia nucleară să fie puse numai și numai în slujba dezvoltării economico-sociale pașnice!".** În acest spirit, Comitetul Național Român „Oamenii de Știință și Pacea", condus de tovarășa Elena Ceaușescu, intensifică legăturile cu organizații similare, cu alte organizații ale oamenilor de știință de pretutindeni, pentru pace și colaborare internațională, pentru triumful rațiunii.

Intrăm în anul 1986, anul celei de a 65-a aniversări a Partidului Comunist Român, primul an în noua etapă deschisă sub semnul hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului însuflețiți de chemarea înflăcărată a tovarășului Nicolae Ceaușescu: **„Acum, cînd încheiem bilanțul unei activități cu rezultate remarcabile și ne pregătim pentru o nouă etapă de dezvoltare a patriei noastre, să ne angajăm în mod solemn că vom păstra permanent spiritul revoluționar în muncă și luptă, că vom acționa întotdeauna pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru perfecționarea continuă a societății noastre, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului — aceasta constituind garanția sigură a triumfului comunismului în patria noastră, a înălțării continue a României pe noi culmi de progres și civilizație".**

MARIA COSTACHE

EPOCA CEAUŞESCU

anii celor mai glorioase înfăptuiri din istoria României

S-au împlinit, în anul pe care-l încheiem, două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, adevărată piatră de hotar pentru evoluția societății românești în ansamblul său, moment de referință pentru noul curs în viața partidului și a întregului nostru popor. Și nu putem decît să încercăm un sentiment de mîndrie de a fi contemporani cu perioada celor mai strălucite împliniri din istoria României, o perioadă pe care, în semn de înaltă cinstire față de conducătorul partidului și statului, o denumim, într-o unanimitate de gîndire și conștiință, „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Atunci, cu douăzeci de ani în urmă, de la înalta tribună a forumului comuniștilor români, tovarășul Nicolae Ceaușescu proclama: „Cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României". Viața, realitatea acestor ani, practica socială, au confirmat cu strălucire justețea politicii promovate de partid, de secretarul său general, au dat deplină acoperire acelei afirmații, demonstrînd cu aurul faptelor, al certitudinilor, că previziunea formulată în neuitata vară a lui 1965 s-a împlinit. Sub conducerea partidului, poporul român a înfăptuit o operă constructivă fără precedent, determinînd, prin descătușarea energiilor creatoare ale tuturor celor ce trăiesc și muncesc în această țară, o impresionantă transformare, radicală și profundă, a societății românești în ansamblul său. A fost astfel posibilă, pe baza traducerii în viață a unor programe complexe, de mare anvergură, ce poartă puternica amprentă a personalității și activității prodigioase a conducătorului partidului și statului nostru, obținerea unor mari și glorioase înfăptuiri în toate domeniile, ce au propulsat ferm România pe coordonatele progresului multilateral.

O strălucită strategie revoluționară în edificarea noii societăți românești

Se poate afirma, cu deplin temei, că procesul de edificare a noii societăți a fost conturat cu clarviziune, fiind elaborată o strategie revoluționară de lungă durată, pe baza evaluării realiste și complexe a stadiului de dezvoltare și condițiilor concrete ale României ca și a tendințelor înregistrate pe plan mondial, a înaltelor exigențe ale epocii contemporane. La temelia conceptului edificării noii orînduiri pe pămîntul României se află teza fundamentală potrivit căreia **„superioritatea orînduirii noi, socialiste, stă în faptul că ea se construiește pe baza științei celei mai înaintate, pornindu-se de la cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării societății, de la cerințele fiecărei etape a vieții sociale, de la particularitățile naționale ale fiecărui popor și fiecărei țări, ține seama de condițiile diferite în care s-a format și se dezvoltă fiecare națiune".** Cunoașterea și studierea realității în vederea transformării ei revoluționare s-a înscris ca o permanență în activitatea partidului, a secretarului său general, ca o ideeforță ce a generat, pe parcursul acestor ani-lumină ce i-am parcurs, concepte, teze și orientări de mare valoare teoretică și practică, ce ne-au permis o continuă ascensiune pe drumul construcției socialiste, îmbogățind, în același timp, tezaurul gîndirii și practicii revoluționare contemporane.

Încercînd să sintetizăm strategia dezvoltării economico-sociale a României în ultimele două decenii, vom releva că ea a cuprins o serie de direcții de acțiune pe deplin validate de viață. Între acestea se remarcă: promovarea hotărîtă a industrializării socialiste și racordarea ei fermă la exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, dezvoltarea și punerea pe baze moderne a agriculturii, adoptarea unei rate înalte a acumulării, — văzută ca o condiție fundamentală a înfăptuirii unor mutații structurale în economie —, repartizarea armonioasă, echilibrată, a forțelor de producție pe teritoriul țării, creșterea continuă a rolului științei, ridicarea puternică a eficienței economice, a calității și competitivității întregii activități productive, participarea tot mai activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii. S-a făurit în acești ani și funcționează un sistem complex, unic în felul său, al democrației muncitorești, revoluționare, sistem care se dezvoltă continuu în condițiile aplicării noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii muncitorești, și care asigură larga și nemijlocita participare a oamenilor muncii, în tripla lor calitate de proprie-

tari, producători și beneficiari, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului, la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale. Aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic, care îmbină armonios inițiativa maselor largi cu cerințele conducerii unitare a tuturor sectoarelor de activitate, pe baza planului național unic, a constituit și constituie pîrghia fundamentală ce asigură înfăptuirea, de la o etapă la alta, a sarcinilor și obiectivelor construcției socialiste.

Toate aceste orientări, promovate cu clarviziune și spirit creator de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au stimulat puternic energiile creatoare ale națiunii, au imprimat un dinamism fără precedent întregii opere de construcție socialistă în patria noastră. Marile înfăptuiri obținute pe multiple planuri în perioada ce a trecut de la Congresul al IX-lea, au ridicat țara noastră la un stadiu calitativ superior de dezvoltare economico-socială, au transformat-o într-un stat industrial-agrar, cu o industrie modernă și dinamică, cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare, o țară care cunoaște o înflorire evidentă a științei, învățămîntului, artei și culturii, o ridicare continuă a calității muncii și vieții întregului popor, o țară care se bucură astăzi de un larg prestigiu internațional.

Ritmuri înalte, mutații semnificative de ordin calitativ

O serie de comparații și date statistice vin să contureze tabloul sintetic al măreților înfăptuiri obținute în ultimii douăzeci de ani. Ritmurile înregistrate în diversele etape ale dezvoltării relevă cu claritate constanța dinamismului creșterii economice, la acest capitol țara noastră situîndu-se pe unul din primele locuri din lume. Astfel, între 1965 și 1985, venitul național a sporit de 4,5 ori, producția industrială de 6,3 ori iar producția agricolă de 2,3 ori. Creșterea venitului național pe locuitor, de la circa 8 700 lei în 1965 la 31 600 lei în 1984 — potrivit planului național unic de dezvoltare el va ajunge în acest an la peste 36 000 lei — a permis reducerea substanțială a decalajului ce ne desparte de țările dezvoltate. S-au asigurat, pe această bază, resursele necesare atît pentru dezvoltarea economiei cît și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Fondurile fixe ale țării au sporit, în perioada la care ne referim, de peste cinci ori, ridicîndu-se de la circa 500 miliarde lei în 1965 la mai mult de 2800 miliarde lei în prezent. Merită subliniat, în acest context, faptul că circa 90 la sută din totalul fondurilor fixe existente în economia națională au fost puse în funcțiune în ultimele două decenii, ceea ce este de natură să sugereze ritmul rapid al înnoirii zestrei tehnice a diferitelor ramuri de producție. Pe de altă parte, este o realitate evidentă că, în toți acești ani, s-a adîncit procesul de perfecționare a structurii pe ramuri a economiei naționale, sporind ponderea ramurilor neagricole, în special a industriei, în produsul social și venitul național. Semnificativ apare faptul că, în anul 1978, numărul populației ocupate în industrie a depășit pentru prima dată pe cel din agricultură iar contribuția industriei la crearea venitului național a sporit de la 48,9 la sută în 1965 la peste 60 la sută în anul 1984. Au fost promovate cu hotărîre ramurile de înaltă tehnicitate, purtătoare ale progresului tehnic; în acest an, în comparație cu 1965, producția de mijloace de automatizare electronice, electrotehnice și tehnică de calcul electronică este de 67,5 ori mai mare, cea de mașini-unelte pentru așchierea metalului de 35,7 ori, iar cea de mașini și utilaje tehnologice pentru industrie de 6,8 ori. O altă comparație este și ea revelatoare pentru forța și dinamismul in-

dustriei noastre: în perioada 1981—1984, ponderea produselor noi, realizate pe baza concepției tehnice proprii, a fost de peste 97 la sută, față de 40 la sută în anii 1961—1965. Rod al politicii de dezvoltare armonioasă, echilibrată, a tuturor zonelor țării, în ultimele două decenii, în România au fost create peste 250 de platforme industriale. Fiecare județ dispune astăzi de fonduri fixe în valoare de peste 20 miliarde lei, față de numai 5 județe și municipiul București în 1965.

Pe baza dezvoltării impetuoase și a modernizării producției materiale a fost posibilă participarea tot mai largă a țării noastre la schimburile economice internaționale, dinamica volumului comerțului exterior devansînd pe cea a venitului național de 2,4 ori. În structura comerțului nostru exterior au intervenit mutații semnificative, ponderea mărfurilor cu grad superior de prelucrare — mașini, utilaje, mijloace de transport, produse chimice și mărfuri industriale de larg consum — ajungînd în prezent la 58 la sută din volumul total al exportului, față de 36,2 la sută în anul 1965.

Amplă mobilizare a energiilor creatoare ale poporului

Am reținut atenția cititorului cu aceste cifre sintetice, convinși fiind de faptul că ele sînt revelatoare pentru a demonstra saltul uriaș produs pe multiple planuri în dezvoltarea țării, dimensiunile noi, calitativ superioare, nivelul tehnic înalt al industriei noastre socialiste. În spatele acestor ritmuri se ascunde efortul uriaș, puternica angajare a poporului nostru în vasta operă a construcției socialiste. Astăzi, instalațiile românești de foraj sînt cotate la mare preț pe toate meridianele, cunoscutul „ARO" cîștigă tot mai mult teren în disputa cu firmele auto de renume, autocamioanele și tractoarele cuceresc diverse piețe internaționale, „Dacia" circulă pe tot mai multe din șoselele lumii, mașinile-unelte ca și alte produse de înaltă tehnicitate cuceresc lauri la diverse tîrguri și expoziții iar constructorii români înalță obiective social-economice pe diferite continente. Sînt toate acestea mărturii ale nivelului ridicat și ale performanțelor pe care le-a atins economia românească, ale vocației de colaborare și cooperare a poporului nostru, dornic să se afirme tot mai mult în circuitul mondial de valori.

Un popor care, în decursul a două decenii, a schimbat, practic, geografia țării, redescoperindu-și vocația constructivă și lăsînd generațiilor viitoare opere de mari proporții, mărturii semnificative ale geniului nostru creator. Căci cum altfel ar putea fi numite Canalul Dunăre-Marea Neagră, lucrare comparabilă cu puține altele din lume, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, nenumăratele combinate industriale, termocentrale și hidrocentrale ca și atîtea alte construcții care poartă pecetea inconfundabilă a Epocii Ceaușescu. Întreaga țară a îmbrăcat în acești ani haină nouă, satele au pornit ferm pe calea urbanizării, iar sutele de mii de noi apartamente, construcțiile social-culturale — școli, spitale, case de cultură, etc. — au schimbat radical chipul orașelor românești. La Baia Mare sau Tulcea, la Rîmnicu-Vîlcea sau Iași, la Miercurea-Ciuc sau Slobozia, pretutindeni, în orice așezare urbană sau rurală, întîlnești însemnele noului, argumentele civilizației socialiste. Iar centrul civic, aflat în plină construcție la București, operă monumentală, de mare cutezanță arhitectonică, va constitui cu siguranță mîndria Capitalei noastre. Toate sînt ctitoriile „Epocii Ceaușescu", dovezi elocvente a ceea ce poate realiza un popor liber și stăpîn pe soarta sa, sînt înfăptuiri grandioase care demonstrează justețea politicii partidului nostru comunist, avînd în frunte pe strălucitul vizionar, excepțional strateg și militant neobosit pentru binele poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. **„Orice om de bună credință** — arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. și a activului central de partid din 24 iulie 1985 — **care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin lucrări vaste de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale, și își făurește în mod conștient propriul său viitor".**

Un viitor care, așa cum este el prefigurat de documentele Congresului al XIII-lea al partidului, ne apare luminos, urmînd să asigure intrarea într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială a patriei, în care accentul se va pune pe laturile calitative. **„În noua etapă va trebui să considerăm depășită perioada dezvoltării extensive și să trecem cu toată hotărîrea la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri economice"** — a subliniat secretarul general al partidului. Cincinalul 1986—1990, în care pășim odată cu noul an, ne propune un amplu și mobilizator program de muncă pentru a traduce în viață ritmuri și obiective de o însemnătate cardinală pentru propășirea țării, pentru creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. Obiectivul fundamental al viitorului cincinal îl constituie dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, ca o condiție indispensabilă, esențială a înfăptuirii în linii generale a Programului partidului privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea patriei noastre spre comunism.

Cu sentimentul deplinei satisfacții față de mărețele înfăptuiri obținute în glorioasa „Epocă Ceaușescu", strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, strălucit strateg și ctitor al României moderne, poporul nostru își consacră toate energiile creatoare realizării programelor și țelurilor de viitor, conștient că astfel patria noastră se va înălța pe noi culmi de progres și civilizație.

CONSTANTIN VRÂNCEANU

1921 – 1986

65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român

PARTIDUL, CONȘTIINȚA ÎNTREGII NAȚIUNI

Unul din momentele hotărîtoare, de importanţă crucială pentru destinele poporului nostru l-a constituit, în istoria contemporană a României, făurirea eroicului detaşament revoluţionar al clasei muncitoare — Partidul Comunist Român. Acum aproape 65 de ani — pe care-i vom aniversa în primăvara primului an din viitorul cincinal — s-a scris o nouă şi nemuritoare filă de glorie în Cartea de aur a istoriei naţionale, prin actul de voinţă şi conştiinţă al delegaţilor la primul Congres, de constituire, al partidului.

Crearea partidului comunist a fost expresia continuităţii, la un nivel calitativ superior, a luptei dîrze şi neistovite a atîtor generaţii de revoluţionari şi patrioţi înflăcăraţi, întru împlinirea măreţelor idealuri care ne-au definit fiinţa istorică: libertate, independenţă, dreptate socială şi naţională, unire şi pace. Atestînd o nouă etapă de dezvoltare şi maturizare a conştiinţei revoluţionare a poporului român, partidul comunist — spre deosebire de toate celelalte forme de organizare politică ale clasei muncitoare — îşi defineşte esenţa superiorităţii calitative ideologice şi organizatorice prin însuşirea şi promovarea fermă, consecventă a celei mai înaintate conceptualizări filosofice despre lume şi viaţă, materialismul dialectic şi istoric, pe care a considerat-o călăuză de nădejde, cu autoritate ştiinţifică de nezdruncinat în uriaşa operă de transformare revoluţionară a societăţii şi a omului. Ţinînd seama de datele istorice, de forţele sociale implicate, analizînd epoca primelor decenii ale secolului, şi apoi în perspectivă etapele următoare, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, aprecia, într-o sintetică exprimare de o extraordinară relevanţă că **„Partidul nostru comunist este continuatorul celor mai bune tradiţii ale luptei de veacuri a poporului român pentru libertate socială şi naţională, el întruchipează trăsăturile înaintate ale proletariatului, are rădăcini viguroase în mişcarea muncitorească din România.“** Această afirmaţie — făcută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la al IX-lea Congres al partidului — reprezintă magistrala definire a caracterului naţional, politic şi social, al partidului.

Încă din primii ani de existenţă, noul partid s-a dovedit demn de misiunea istorică încredinţată de popor — aceea de a fi conducătorul ferm, înţelept şi clarvăzător al acţiunii revoluţionare a maselor pe drumul făuririi viitorului socialist şi comunist în România. Marile bătălii de clasă din deceniile trei şi patru ale veacului nostru — confruntări sociale pe fundalul unor puternice convulsii economice ale sistemului capitalist, dovedind un profund caracter politic, de răsunet european — au fost iniţiate şi conduse strălucit de către comunişti, care au demonstrat în focul luptei revoluţionare matura capacitate a partidului de a organiza, mobiliza şi conduce uriaşe forţe sociale, unindu-le într-o singură voinţă de acţiune, precum şi puterea de atracţie a programului ideologic al partidului în rîndul poporului muncitor — atracţie generată de autoritatea morală deosebită a concepţiei sale revoluţionare despre lume şi viaţă. În pofida cruntei prigoane şi represiuni din anii ilegalităţii, expresie a complexelor confruntări ideologice şi de clasă, partidul a făcut perma-

nent dovada superiorității de conștiință și ideal a membrilor săi, întărindu-și continuu forța de șoc, unitatea și coeziunea internă ideologică și de acțiune, capacitatea organizatorică, diversificîndu-și prin forme tot mai perfecționate de exprimare social-politică acțiunea de modelare în rîndurile tuturor categoriilor sociale de oprimați. În același timp, el a aprofundat caracterul creator al analizei științifice a condițiilor concrete de luptă politică și social-economică, a echilibrului de forțe sociale în neîncetată transformare, a contextului internațional. Toate acestea constituie elemente care explică de ce influența partidului a crescut necontenit în masele populare. Elaborarea și materializarea comandamentelor tactice și strategice, imediate și de perspectivă, ale acțiunii revoluționare a partidului au fost permanent, într-o foarte mare măsură, concordante cu evoluția evenimentelor — fapt care explică, la rîndul lui, imensul sprijin popular de care s-au bucurat comuniștii. Ca dovadă menționăm faptul că partidul comunist a fost prima forță politică din România interbelică, hotărîtă și consecventă în acțiunea de demascare și contracarare a pericolului fascist care plana asupra țării. Multe din luptele de clasă ale acelor ani au avut, astfel, un caracter pregnant antifascist, culminînd cu impresionanta manifestație a oamenilor muncii de la 1 Mai 1939, considerată drept una dintre cele mai însemnate acțiuni antifasciste din Europa, care a premers cu doar cîteva luni declanșarea cumplitei conflagrații mondiale. Este binecunoscut și unanim apreciat rolul esențial în organizarea și conducerea acestei manifestații, în mobilizarea comuniștilor, uteciștilor, a oamenilor muncii, a tuturor forțelor democrat-progresiste pe care l-au avut tînărul revoluționar comunist Nicolae Ceaușescu și tînăra militantă de frunte a U.T.C., Elena Petrescu-Ceaușescu; această impresionantă acțiune a comuniștilor români a făcut puternic auzită voința neclintită a unanimului consens popular antifascist de a apăra marile valori perene ale umanității: libertatea, democrația, pacea și solidaritatea umană.

În anii celui de al doilea război mondial, activitatea lucidă, clarvăzătoare, tenace și responsabilă față de destinele patriei, pe care a desfășurat-o partidul nostru comunist, s-a dovedit hotărîtoare pentru unirea tuturor forțelor revoluționare, democratice și progresiste din țară într-un larg front de acțiune menit să împiedice dezastrul în care România fusese împinsă de aventurismul politic al dictaturii militare fasciste, într-un context internațional deosebit de nefavorabil pentru țara noastră.

Comuniștii au reprezentat singura forță politică, din multitudinea celor care existau în epocă, pregătită să înfrunte și să învingă toate potrivnicile dictaturii și care, pe baza analizei atente și detaliate a complexului de date și evenimente ale momentului istoric, a înțeles faptul că unica modalitate de salvgardare a patriei, a independenței și suveranității în condițiile unui iminent dezastru fără seamăn o constituie revoluția de eliberare. Unirea tuturor forțelor populare, înființarea gărzilor patriotice ale oamenilor muncii, alianța cu celelalte partide democratice și progresiste, atragerea unor elemente politice înaintate, cu vederi democrat-patriotice din anturajul monarhiei, convingerea și antrenarea în acțiunea revoluționară a unor factori de decizie din ierarhia militară, atenția deosebită acordată constant propagandei patriotice în rîndurile unităților militare, analiza permanentă a contextului politico-militar internațional au fost elemente de importanță hotărîtoare în strategia revoluționară a partidului pe care comuniștii au structurat-o cu deosebită suplețe, răbdare, tact și fermitate. Minuțioasa pregătire și perfecta organizare a actului revoluționar din August 1944, în pofida condițiilor deosebit de aspre ale ilegalității, au constituit victorii istorice ale capacității ideologice, strategice și organizatorice a partidului comunist în direcția rezolvării optime a unor probleme uriașe prin implicațiile naționale și internaționale.

Desfășurarea cu deosebit succes a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 a însemnat pentru poporul român nu numai sfîrșitul unei epoci de tristă amintire ci, mai ales, prologul strălucit al înnoirilor, al transformărilor de mare amploare — politice, economice și sociale — care au deschis larg orizonturile noii orînduiri socialiste pe pămîntul României. Cu toate că țara era încă puternic marcată de rănile războiului, de imensul efort economic pentru susținerea participării armatelor române alături de celelalte forțe ale coaliției antihitleriste, cînd puternicele ecouri internaționale ale Revoluției desfășurate sub conducerea comuniștilor, în August 1944, stăruiau în cancelariile diplomatice ale timpului și în paginile presei de pretutindeni, partidul comunist concepea și dezbătea marile proiecte ale viitorului în cadrul Conferinței Naționale din 1945, unde au fost structurate principalele linii de forță ale dezvoltării social-economice, pe plan central fiind situată orientarea strategică revoluționară a industrializării.

Luptele pentru alegeri democratice, instalarea primului guvern democrat, de largă uniune, condus de Dr. Petru Groza, reforma agrară, abolirea monarhiei și proclamarea Republicii, naționalizarea, au constituit etape esențiale în lupta comuniștilor pentru cucerirea puterii de către poporul muncitor, primele trepte ale revoluției socialiste.

Uriașele eforturi menite să recupereze cît mai grabnic importantele decalaje față de nivelul de dezvoltare al altor state — industrializarea în ritmuri alerte, transformarea socialistă a agriculturii — au constituit principalele elemente înscrise în programul comunist de remodelare social-economică început în August 1944. Aceste eforturi deosebite făcute de întregul nostru popor sînt măsura care ne îngăduie să evaluăm dimensiunile exacte ale triumfului, ale măreției victoriilor repurtate în bătălia dezvoltării. Evidențiind aceste victorii istorice, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia datele de esență ale progresului: producția industrială a anului 1984 a fost de 103 ori mai mare decît cea a anului 1945; producția agricolă a fost în 1984 de peste 7 ori mai mare decît în 1945; venitul național — chintesență a nivelului de dezvoltare al unei țări — a fost în 1984 de 22 ori superior anului 1945, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de

8,2 la sută, unul dintre cele mai înalte din lume. Este, credem, suficient să mai amintim, fie și în treacăt, faptul că în situația în care România și-ar fi dezvoltat industria într-un ritm de numai 4 la sută (creștere înregistrată în perioada 1929—1938) ar fi fost necesari peste o sută de ani pentru a atinge nivelurile prezentului socialist.

Cei 40 de ani de revoluție au demonstrat, cu deosebită vigoare, justețea și realismul orientărilor strategice alese de comuniști, pe baza cărora România a devenit o țară industrial-agrară în plin dinamism economic, cu un nivel ridicat al științei, culturii, educației și sănătății. **„Într-o perioadă scurtă, România s-a transformat din temelii, devenind o țară socialistă modernă. Țara noastră crește astăzi, din punctul de vedere al producției industriale, în numai trei zile și jumătate cît creștea în 1945 într-un an, iar din punct de vedere al venitului național, realizează în prezent, în doar 12 zile, o creștere egală cu întregul venit național din anul 1945. Iată, în fapte, în realități, forța unui popor stăpîn pe destinele sale, forța partidului nostru comunist!"** — afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu. Aceste realizări excepționale ale dezvoltării economico-sociale constituie, totodată, expresia plenară prin care societatea românească a consfințit legitimitatea rolului conducător al partidului, de făuritor, împreună cu poporul, al noii istorii, piatra unghiulară a societății socialiste. În același timp, dezvoltarea armonioasă, tot mai puternică a societății românești, sub conducerea partidului, a permis o mai dinamică afirmare a independenței și suveranității naționale, cauză sfîntă a poporului nostru.

Ritmul marilor prefaceri din viața patriei a cunoscut o intensificare și mai pregnantă odată cu anul 1965, anul istoricului Congres al IX-lea, cînd în fruntea partidului nostru comunist a fost ales cel mai bun și mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Glorioasa epocă deschisă în istoria patriei de Congresul al IX-lea, epocă numită de întregul nostru popor, cu alese și puternice sentimente de respect, dragoste și recunoștință, EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU, a consfințit renașterea României contemporane, a sentimentului nobil al demnității naționale, al patriotismului, al specificului culturii românești. Redefinind, cu o rară forță ideatică, marile comandamente ale dezvoltării, noile coordonate ale progresului social, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat magistral din punct de vedere filosofic, politic și al practicii social-economice, atît noile etape de azi cît și cele de perspectivă, enunțînd conceptul revoluționar al societății socialiste multilateral dezvoltate precum și condiția economică a României în etapa pe care o parcurgem — aceea de țară socialistă în curs de dezvoltare. În această operă vastă, de fundamentare teoretică și practică, în care au fost supuse analizei atotcuprinzătoare concepte esențiale ale practicii sociale — conceptele de stat, de partid, de independență și suveranitate națională, de progres; raporturile dialectice național-internațional, conștiință-existență; problema contradicțiilor în socialism și multe altele —, tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbogățit imensul tezaur al filosofiei revoluționare marxiste prin formularea și aplicarea în practica social-politică a unor inestimabile, ca valoare teoretică și eficiență practică, teze, concepte și idei înnoitoare, curajoase și originale care au redat marxismului capacitatea de acțiune socială revoluționară, eliberată de orice închistare sau gîndire dogmatică. Faptul acesta, de largă recunoaștere internațională, a sporit continuu prestigiul partidului nostru comunist, atracția ideilor socialismului pe plan mondial. Este un motiv de nețărmurită mîndrie faptul că experiența românească de construire a socialismului, gîndirea genială a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt studiate și cercetate în profunzime pe toate meridianele.

O ilustrare puternică și convingătoare a forței de creație a partidului nostru o constituie istoricul Raport prezentat în fața Congresului al XIII-lea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în substanța sa ideatică împlinindu-se într-o extraordinară sinteză analiza exemplară a etapelor parcurse și imaginea cutezătoarelor obiective ale viitorului, noua etapă a dezvoltării intensive, potrivit criteriilor prioritare ale calității, eficienței, ale permanentei înnoiri revoluționare a societății românești. Elocventă demonstrație a cunoașterii, înțelegerii și aplicării creatoare a legităților generale ale revoluției socialiste la condițiile concrete din patria noastră, documentele programatice ale Congresului al XIII-lea, elaborate sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie carta mobilizatoare, de muncă și viață, a viitorului — prefigurat vizionar, realist și cu deosebită încredere în energiile creatoare ale poporului nostru — pînă în pragul mileniului viitor.

Anii care vor veni, în lumina Documentelor Congresului al XIII-lea, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, vor aduce noi și uriașe transformări revoluționare în munca și viața poporului român, puternic angajat în grandioasa operă de edificare a socialismului și comunismului.

Faptul că într-un timp istoric scurt ne putem mîndri cu victorii deosebite, de excepție, rareori întîlnite — ca ritmuri, originalitate, eficiență — în practica altor națiuni, că viitorul ni-l cunoaștem, l-am gîndit și sîntem ferm și unanim hotărîți să îl prefacem în operă vie — iată mărturiile cele mai pregnante ale adevărului că misiunea istorică încredințată de popor Partidului Comunist Român, în frunte cu conducătorul său înțelept, clarvăzător, patriot înflăcărat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este îndeplinită cu cinste, glorie și eroism dovedind, totodată, că, pentru noi toți, pentru toți fiii României socialiste, partidul comunist înseamnă azi poporul român, conștiința și inima de aur a României!

ADRIAN HOAJĂ

EROICE TRADIȚII ALE LUPTEI ÎMPOTRIVA FASCISMULUI, PENTRU APĂRAREA INTERESELOR VITALE ALE PATRIEI

50 de ani de la procesul militanților comuniști și antifasciști de la Brașov

În cronica luptei revoluționare, democratice, dusă de clasa noastră muncitoare, de masele largi ale poporului, în frunte cu Partidul Comunist Român, împotriva pericolului fascist, pentru apărarea drepturilor democratice, a independenței și suveranității naționale un moment cu deosebite semnificații politice l-a constituit procesul de la Brașov din mai-iunie 1936, un proces al militanților comuniști și antifasciști, în rîndul cărora s-a aflat tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar și patriot înflăcărat, eminent luptător pentru cauza partidului și poporului român, cel care conduce astăzi, cu înțelepciune și clarviziune, opera de consolidare a orînduirii socialiste și de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înălțare a României pe cele mai înalte trepte de progres economic, social-politic și cultural.

*

Instaurarea la cîrma Germaniei a nazismului, în ianuarie 1933, a reprezentat o gravă amenințare pentru pacea mondială, pentru integritatea statelor naționale situate în centrul și sud-estul continentului nostru. România era vizată în mod direct de planurile expansioniste, revizioniste ale hitlerismului și ale aliaților săi, ceea ce implica destrămarea unității statale înfăptuită prin jertfa și lupta tuturor românilor.

În acele grele circumstanțe ale istoriei, Partidul Comunist Român a fost forța politică națională care a sesizat de îndată, și la adevăratele sale dimensiuni, primejdia pe care fascismul, în general, hitlerismul, în special, îl reprezentau pentru însăși existența României ca stat liber, independent și suveran. Descifrînd esența ultrareacționară și antinațională a fascismului, atît din afară — Reichul nazist pregătind acțiuni agresive care puneau în primejdie independența națională și unitatea țării — cît și din interior, din partea Gărzii de fier — organizație teroristă în slujba nazismului — Partidul Comunist Român a acționat pentru dezvoltarea unei conștiințe de masă împotriva pericolului fascismului, a militat și acționat cu perseverență pentru întărirea continuă a unității clasei muncitoare, a polarizării țărănimii, intelectualității, a întregului popor pentru apărarea statului național unitar, a independenței și integrității patriei.

Activitatea partidului comunist, orientată constant pe linia coalizării în jurul clasei muncitoare a celor mai largi forțe sociale și politice, antifasciste, s-a materializat prin crearea unor organizații la nivel național care au contribuit la intensificarea luptei poporului român împotriva pericolului fascisto-hitlerist. Astfel, în iunie 1933, s-a constituit, din inițiativa partidului comunist, **Comitetul Național Antifascist**, organizație patriotică, larg reprezentativă, deschisă cetățenilor țării de cele mai diverse profesiuni și convingeri politice. „**Strîngînd în jurul acțiunii antifasciste pe toți cei care lucrează cu brațul sau cu mintea la orașe și la sate** — se arăta în Apelul Comitetului Național Antifascist din iunie 1933 —, **vom putea stăvili în România triumful unui curent care poartă în el germenul de distrugere a tot ce e izvor de muncă și gîndire. Facem apel la unirea tuturor forțelor muncitorești, intelectuale să formeze pre-**

tutindeni, în toate orașele, satele, fabricile, birourile și cartierele din țară, comitete antifasciste".

Lupta antifascistă a Partidului Comunist Român a găsit un teren prielnic în viguroasa stare de spirit antifascistă a poporului român, profund atașat idealurilor democrației, independenței și păcii.

*

Ampla și profunda mișcare antifascistă din România reliefează personalitatea militantului revoluționar și patriotului înflăcărat, tovarășul Nicolae Ceaușescu — la acea dată membru în conducerea Comitetului Național Antifascist, ca reprezentant al tineretului revoluționar, democrat, precum și în conducerea Comitetului Național Antifascist al Tineretului — care a dovedit curaj și fermitate revoluționară în acțiunile de apărare a greviștilor arestați în timpul eroicelor lupte ale muncitorimii române din iarna anului 1933, precum și în acțiunea de antrenare a unor largi forțe sociale și politice din rîndul tinerei generații la manifestări de masă împotriva pericolului fascist.

Activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu de combatere a hitlerismului și a Gărzii de fier — agentură nazistă în România —, de mobilizare și antrenare a tineretului la manifestări de masă împotriva fascismului, pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a independenței și suveranității naționale a țării i-a atras admirația muncitorimii, în mijlocul căreia se afla în permanență, precum și a unor personalități marcante ale vieții politice, culturale și științifice din conducerea Comitetului Național Antifascist.

Participant activ la acțiunile menite să zădărnicească ascensiunea fascismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înfruntat cu demnitate, din primii ani ai luptei sale revoluționare, arestările și închisorile.

Apreciind calitățile tovarășului Nicolae Ceaușescu de militant revoluționar, ilustrate cu prilejul participării la numeroasele acțiuni revoluționare organizate de partid, prestigiul și încrederea de care se bucura în rîndurile tineretului, Partidul Comunist Român i-a încredințat, în toamna anului 1935, funcția de înaltă răspundere — aceea de secretar al Comitetului regional Prahova al U.T.C., una dintre cele mai puternice organizații teritoriale ale tineretului comunist. Prin prezența și exemplul său mobilizator, tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat un puternic avînt activității revoluționare în raza comitetului pe care îl conducea.

Sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul regional Prahova al U.T.C. a acționat intens pentru crearea, în orașele și satele județelor Prahova și Dîmbovița, de noi nuclee ale tineretului comunist, precum și a unor secțiuni ale Blocului pentru apărarea libertăților democratice — organizație de masă legală aflată sub conducerea partidului comunist, dezvăluind și denunțînd, totodată, cu tărie esența nocivă a fascismului. Această activitate militantă a atras din partea autorităților locale o campanie de urmărire și de represiune a comuniștilor și uteciștilor. Astfel, în cursul unei întîlniri conspirative din comuna Ulmi (județul Dîmbovița) tovarășul Nicolae Ceaușescu și alți tineri uteciști au fost arestați în ziua de 15 ianuarie 1936. Ca urmare a descinderilor efectuate de către organele represive și în alte localități din județele Dîmbovița și Prahova, au fost arestați alți tineri muncitori, comuniști și militanți antifasciști.

*

Militanții comuniști și uteciști arestați — în fruntea cărora se afla tovarășul Nicolae Ceaușescu — aveau să fie implicați în procesul politic, cu puternic ecou în opinia publică progresistă românească, desfășurat la Brașov între 27 mai — 5 iunie 1936, în fața Tribunalului militar al Corpului V armată.

Procesul de la Brașov, aidoma altor procese înscenate militanților comuniști în anii ilegalității, a fost transformat, prin ținuta demnă, neînfricată și fermitatea revoluționară a celor implicați, într-o viguroasă tribună de demascare a fascismului. De pe banca acuzaților, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a ridicat cu dîrzenie și curaj în apărarea intereselor supreme ale României, chemînd toate forțele democratice, populare la lupta pentru salvarea ființei ei naționale. Prin forța argumentelor și tăria convingerilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spulberat acuzațiile formulate în ordonanța de trimitere în judecată a Consiliului de război, demascînd, totodată, samavolnicia, maltratările la care fuseseră supuși arestații în timpul anchetei. Procesul de la Brașov a pus într-o lumină și mai puternică personalitatea de militant revoluționar, patriot înflăcărat a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În actul de dare în judecată, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat un **„membru activ, agitator și bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de multă vreme ca atare de autoritățile siguranței și justiției".** Era o recunoaștere a calităților politice și organizatorice de excepție ale tînărului militant comunist, a neobositei sale activități desfășurate în mișcarea revoluționară.

Presa democratică, ai cărei corespondenți s-au deplasat la Brașov pentru a informa opinia publică asupra desfășurării procesului, a reușit să prezinte, în contextul campaniei de sprijinire morală a comuniștilor și antifasciștilor arestați, legătura existentă între această campanie și lupta cu caracter general împotriva pericolului fascist.

Ziariștii prezenți la proces au fost profund impresionați de atitudinea curajoasă și demnă a tovarășului Nicolae Ceaușescu în fața instanței militare. Astfel, Eugen Jebeleanu, în articolul „Impresii de la un proces", publicat în „Cuvîntul liber" din 6 iunie 1936, arăta că prin profunzimea concepțiilor politice, a atitudinii

consecvent antifasciste și patriotice, în pofida vîrstei, militantul comunist Nicolae Ceaușescu se conturase deja drept o personalitate cu o „inteligență de o maturitate surprinzătoare".

Desfășurat într-o perioadă în care forțele democratice ale țării, dinamizate de partidul comunist, declanșau acțiuni de amploare împotriva primejdiei „ciumei brune", înregistrînd rezultate deosebite pe linia creării unei opinii de masă antifasciste, procesul de la Brașov a demonstrat, o dată mai mult, că în România existau forțe sociale capabile să stăvilească drumul fascismului spre putere. Procesul a pus, de asemenea, în lumină faptul că, în pofida condițiilor vitrege în care era nevoit să activeze, Partidul Comunist Român constituia forța cea mai hotărîtă și mai combativă a luptei pentru apărarea și salvgardarea independenței și integrității naționale a României, grav amenințată de fascism în acele momente. Totodată, procesul politic de la Brașov, prin influențele sale multiple pe planul conștiinței sociale și naționale revoluționare, a exercitat o puternică înrîurire asupra atmosferei de luptă unită antifascistă, asupra întăririi legăturilor și solidarității celor oprimați în închisori și lagăre, precum și în afara acestora. În acest sens, s-au extins înțelegerile de front unic între organizațiile P.C.R. și cele social-democrate, între sindicatele din cadrul Confederației Generale a Muncii.

În ziua de 5 iunie 1936 procesul s-a încheiat prin pronunțarea unor pedepse care au totalizat 14 ani închisoare, 280 000 lei amendă și 45 ani interdicție politică. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost condamnat la doi ani închisoare, 2 000 de lei amendă și un an de interdicție de a părăsi satul natal, la care se adăugau alte șase luni de detenție primite în timpul procesului.

În august 1936, tovarășul Nicolae Ceaușescu era întemnițat la Doftana, însoțit de fișa de caracterizare întocmită de siguranță, în care se menționa: **„...figurează în cazierul Direcției generale a poliției ca unul care militează în mișcarea comunistă de la vîrsta de 14 ani, fiind arestat și judecat în mai multe rînduri"**. Evocînd cu firească emoție amintirea acestei perioade, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre au constituit o înaltă școală de pregătire politico-ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste... În mod deosebit aș dori să menționez viața organizată în închisori în spiritul principiilor eticii comuniste, care au dat tărie și forță tuturor celor închiși să reziste prigoanei, înfometării, mizeriei și să țină sus steagul luptei revoluționare, să nu se plece nici un moment în fața claselor exploatatoare"**.

După eliberarea din închisoare, în decembrie 1938, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a avîntat, din nou, cu aceeași energie și același spirit de sacrificiu, în lupta revoluționară, condusă de partidul comunist, pentru apărarea intereselor fundamentale ale poporului român, s-a impus, alături de alți militanți de frunte, în întreaga activitate legată de pregătirea și desfășurarea memorabilei demonstrații antifasciste de la 1 Mai 1939, ca un militant cu o valoroasă experiență revoluționară. În munca încredințată atunci de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat încă o dată măsura înaltelor însușiri revoluționar-patriotice ce-l făcuseră cunoscut și prețuit în mijlocul tovarășilor săi și pe arena vieții politice românești: deosebită putere de muncă, larg orizont politic, dîrzenie revoluționară, capacitate de a convinge și de a mobiliza la acțiune, talent organizatoric, crez neclintit în forța unită a clasei muncitoare, a maselor populare.

Eroica luptă dusă în acești ani de clasa muncitoare, de alte forțe progresiste, în frunte cu comuniștii, sub steagul democrației și independenței patriei, amploarea mișcării democratice, a reprezentat o experiență politică valoroasă, deosebit de utilă în perioada ce a urmat declanșării marii conflagrații mondiale, cînd Partidul Comunist Român a fost inițiatorul și principalul organizator și conducător al mișcării de rezistență antihitleristă a poporului român, expresie a consensului național de luptă al tuturor forțelor revoluționare, democratice, patriotice din România. Concluzia acestei lupte a fost izbînda istoricului act al renașterii noastre naționale de la 23 August 1944.

În epoca inaugurată de revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă declanșată în August 1944, care a deschis calea împlinirii idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, un loc de importanță hotărîtoare îl ocupă perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cea mai bogată în înfăptuiri măreți din întreaga istorie națională. Această perioadă rodnică poartă pecetea personalității secretarului general al Partidului Comunist Român a cărui gîndire înnoitoare și activitate creatoare reprezintă însăși temelia libertății naționale și sociale a poporului român, a construirii socialismului și comunismului.

Realizările remarcabile și programele luminoase de viitor adoptate de Congresul al XIII-lea sînt temeiul trainic al unității de monolit a întregului popor în jurul partidului comunist, al secretarului său general. Expresia cea mai clară și mai elocventă a acestei unități o constituie deplina încredere cu care întreaga națiune urmează partidul, pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, transpunînd în viață marile programe ale țării, politica de colaborare cu toate forțele revoluționare și progresiste din întreaga lume pentru salvgardarea bunului cel mai de preț al umanității — pacea. În acest sens, relevînd semnificația majoră a luptei unite a tuturor forțelor revoluționare, progresiste pentru dezarmare, securitate și pace, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: **„Stă în puterea popoarelor, a forțelor progresiste, realiste de pretutindeni ca, acționînd conștiente și unite să bareze calea războiului, să asigure destinderea, pacea și colaborarea"**. Este un adevăr izvorît din învățămintele istoriei pe care realitățile vieții contemporane îl transformă într-un imperativ al zilelor noastre.

Dr. GHEORGHE SURPAT

Știința românească în noul cincinal 1986–1990

În următoarea etapă a revoluției tehnico-științifice și noii revoluții agrare din țara noastră, creației originale îi revine un rol de mare importanță în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a progresului general al patriei. În acest sens documentele programatice ale Congresului al XIII-lea al partidului jalonează cu claritate și rigoare științifică obiectivele și direcțiile prioritare, însumate într-o amplă tematică și o generoasă perspectivă. Practic nu există domeniu de activitate care în cincinalul 1986—1990 să nu intre sub incidența eficientă a științei și cercetării.

Abordarea științifică a problemelor referitoare la relația dintre produs și materia primă, realizarea independenței energetice și implementarea progresului tehnic în toate sectoarele productive, automatizarea și robotizarea, afirmarea tot mai pregnantă a creației originale prin propulsarea ramurilor de vîrf atît în știință cît și în tehnologie, noi surse de energie și o nouă calitate a produselor, competitivitatea bunurilor materiale precum și a ideilor și soluțiilor științifice și tehnice în circuitul mondial de valori, caracterul intensiv al dezvoltării în toate domeniile de activitate, aplicarea în viața economică și socială a țării a conceptului care face parte din gîndirea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind știința ca importantă forță de producție, constituie direcțiile principale ale dezvoltării patriei, climatul afirmării personalității tuturor specialiștilor, cercetătorilor, oamenilor de știință din țara noastră.

Programele care structurează drumul viitor al cercetării științifice și tehnologice românești, elaborate sub directa conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, ilustru om de știință, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie se identifică plenar cu obiectivele prioritare ale acestei noi etape de strălucită dezvoltare a țării pe care o prefigurează cincinalul 1986-1990.

În paginile următoare am reunit cîteva dintre preocupările oamenilor de știință români, ale specialiștilor și unor cadre de conducere din institute științifice și de cercetare.

ENERGETICA, ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ

● Obiectivul strategic major — realizarea independenței energetice ● Orientări imediate și de perspectivă. ● O utilizare rațională, cu spirit de răspundere și eficiență a resurselor energetice

Asigurarea creșterii continue a puterii economice, a venitului național și a nivelului de trai, îndeplinirea cu succes a uriașelor planuri de dezvoltare sînt pentru România — ca, de altfel, și pentru toate statele lumii — condiționate de baza energetică și de materii prime energetice care susține ciclurile economico-productive din industrie și agricultură, din toate domeniile vieții sociale. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, independența energetică reprezintă o componentă fundamentală a independenței economice, a suveranității naționale. Țara noastră s-a numărat printre primele state care, încă înainte de a se fi declanșat cu violență criza energetică mondială, au definit cu maximă rigoare drept obiectiv strategic major realizarea independenței energetice. Încă din 1973, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția asupra necesității de introducere în circuitul productiv a tuturor resurselor energetice de care dispunem, de a se utiliza rațional, cu spirit de răspundere și eficiență energia. În „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energetic pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000" strategia asigurării independenței energetice este structurată pe următoarele direcții prioritare: dezvoltarea continuă, în ritmuri susținute, a bazei naționale de resurse energetice, intensificarea valorificării superioare a resurselor energetice clasice, trecerea hotărîtă la introducerea în circuitul productiv a altor surse de energie — cu precădere neconventionale —, utilizarea judicioasă, rațională și cu maximă eficiență a energiei primare.

Documentele Congresului al XIII-lea aprofundează aceste orientări imediate și de perspectivă, accentuînd procesul restructurărilor de esență în balanța energetică a țării: „Și în cel de-al 8-lea cincinal — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congres — vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale". **Producția de energie electrică din cărbune inferior** va cunoaște și în perioada următoare o uriașă dezvoltare. Potrivit Documentelor Congresului al XIII-lea, în anul 1990 urmează să se producă în termocentralele pe cărbune și șisturi bituminoase circa 38 miliarde kWh — practic dublu față de nivelul anului 1980. În vederea îndeplinirii acestui obiectiv de plan s-a concretizat un amplu complex de măsuri tehnico-organizatorice care prevăd, între altele: extinderea prospecțiunilor geologice, exploatarea unor noi zăcăminte de lignit în bazinul Gorjului, în Mehedinți, Vîlcea, Covasna și în alte zone, modernizarea lucrărilor miniere de exploatare în cariere și în subteran, construirea unor noi capacități termoenergetice (pînă în anul 1990 se va încheia construcția centralelor termoelectrice pe cărbune și șisturi bituminoase), perfecționarea continuă a tehnologiilor de exploatare și creșterea randamentelor, îmbunătățirea eficienței, productivității și fiabilității instalațiilor și utilajelor aflate în dotarea unităților miniere și energetice, creșterea nivelului de pregătire profesională a forței de muncă. Prin urmare, principala sursă energetică națională pentru viitorul cincinal este — potrivit documentelor de partid — cărbunele, a cărui producție se estimează să crească considerabil.

Hidroenergia va continua și pe viitor să reprezinte o direcție fundamentală de acțiune. Se are în vedere valorificarea cît mai deplină a potențialului hidroenergetic tehnic amenajabil al țării care, în prezent, este productiv în proporție de 45 la sută. Producția de energie electrică a hidrocentralelor va fi realizată, la nivelul anului 1990, în capacități care vor valorifica 65 la sută din potențialul hidroenergetic, urmînd ca, pînă în anul 2000, acesta să fie exploatat în totalitate. Un rol însemnat îl vor deține și microhidrocentralele.

Odată cu anii viitorului cincinal, în peisajul energeticii românești urmează să-și facă apariția și **energetica nucleară.** Pentru prima centrală nucleară, se vor asigura în 1986 condițiile de punere în funcțiune a primelor agregate nucleare, astfel încît pînă în anul 1990, România va dispune de o putere instalată în centrale nuclearo-electrice de cel puțin 4000 MW, care vor realiza circa 21 — 22 miliarde kWh.

Energetica nucleară, potrivit Raportului prezentat la Congresul al XIII-lea de secretarul general al partidului, va cunoaște în perioada 1986 — 1994 o creștere deosebită, urmînd să atingă la sfîrșitul acestei perioade circa 12 mii MW putere instalată.

Diversificarea surselor de energie— sarcină prioritară stabilită de partid — solicită acordarea unei atenții speciale în viitor **tehnologiilor energetice neconvenționale** apte să înlocuiască utilizarea combustibililor fosili pe cale de epuizare. Se va urmări cu precădere extinderea valorificării energiei solare, a vîntului, geotermale, biomasei, a energiei rezultate din prelucrarea deșeurilor menajere și a reziduurilor industriale. În realizarea acestor opțiuni, talentul, creativitatea și inteligența științei și tehnicii românești sînt chemate să se afirme hotărît, contribuind din plin la soluționarea marilor probleme ale energeticii.

Cu toate că, așa cum se poate constata, Documentele celui de-al XIII-lea Congres prevăd creșteri deosebite ale producției de energie electrică în viitorul cincinal (circa 95—97 miliarde kWh în anul 1990) pe baza realizării unor noi și puternice obiective energetice, principala sursă de energie o reprezintă, așa cum sublinia secretarul general al partidului, propria noastră activitate, înțelegerea necesității restructurării intensive integrale a tuturor ciclurilor productive din economia românească, urmărindu-se cu precădere eliminarea tehnologiilor și produselor finite energointensive, creșterea randamentelor de exploatare tehnologică, a eficienței și productivității pe unitatea de produs, a calității producției în general și, totodată, a spiritului de economie și gospodărire judicioasă a energiei prin recuperarea și refolosirea surselor de energie și de materii prime: **„Trebuie să fim bine înțeleși** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din acest an — **că cea mai bună și mai importantă sursă de materii prime, ca și de energie, este folosirea rațională și reducerea consumurilor la materiile prime și materialele pe care le avem".**

Desigur că în practica socio-economică pot apărea unele disfuncții și necorelări trecătoare de conjunctură care necesită măsuri de echilibrare și perfecționare a activității în diferite domenii printre care și în domeniul energetic. Acesta este, de altfel, și sensul recentelor măsuri organizatorice luate în vederea creșterii răspunderii, perfecționării activității printr-o mai bună disciplină și organizare adoptate de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința sa din octombrie 1985. Dispunem de mari resurse energetice de cele mai diferite feluri dar valorificarea acestora depinde atît de progresele tehnologice și științifice viitoare cît și de implementarea în gîndirea și activitatea fiecăruia dintre noi a unui mod nou revoluționar de abordare a problematicii energiei. Depinde numai de inteligența, de hotărîrea noastră, de capacitățile noastre creative felul *cum* producem, *cum, cît și cu ce folos* consumăm energia.

Ing. RADU OPINCARU
director în Ministerul Energiei Electrice

Obiectivul de bază al energeticii românești îl constituie obținerea independenței noastre depline în acest domeniu vital pentru economie. În acest cadru sînt prevăzute noi prospecțiuni pentru creșterea fondului național de rezerve geologice de cărbuni, hidrocarburi, minereuri de uraniu, resurse geotermale. Sînt prevăzute înfăptuirea unor noi obiective hidro și termoenergetice, precum și asigurarea condițiilor tehnologice ale centralelor nuclearoelectrice în curs de realizare. Concomitent, în întreaga țară se vor desfășura noi acțiuni pentru gospodărirea judicioasă a producției de energie electrică, a carburanților și combustibililor, a materiilor prime. Se vor perfecționa de asemenea tehnologiile pentru folosirea surselor noi de energie cum sînt: cea solară, a vîntului și a biomasei etc. În imagine, Complexul energetic și de navigație Porțile de Fier I.

DINAMICA CERCETĂRII ŞI CERINŢELE ECONOMIEI NAŢIONALE

● Direcţii şi priorităţi în domeniul fizicii şi energiei nucleare ● Larg evantai de tehnologii bazat pe rezultatele fizicii ● Soluţii proprii pentru exploatarea viitoarelor centrale nucleare electrice

Se spune uneori, cu îndreptăţire, că fizica este mama tehnicii — fenomenele şi procesele sale aflîndu-se la baza mecanicii, electronicii, electrotehnicii, metalurgiei, transportului, energeticii etc. Mai recent, fizica a dat un viguros impuls ştiinţelor biologice şi medicinei. Dezvoltarea tehnologică fără precedent către care ne îndreptăm va încorpora, direct sau indirect, rezultate ale fizicii, precum şi realizări în producţie bazate pe acestea.

În Documentele Congresului al XIII-lea al partidului, în indicaţiile exprese ale conducerii de partid şi de stat, domeniului fizicii şi energiei nucleare i-au fost stabilite direcţii clare de dezvoltare, în deplină concordanţă cu progresul economico-social al ţării, cu realizarea independenţei energetice, cu perfecţionarea continuă a tehnologiei în industrie, agricultură, medicină, biologie, geologie, în celelalte ramuri ale cercetării aplicative.

Pe această bază, valorificînd integral potenţialul de care dispunem, ca şi dezvoltările sale viitoare, activitatea unităţilor din componenţa Institutului Central de Fizică a fost concepută, în primul rînd, pe marile programe organizate de Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară. Concomitent, avem în vedere o serie de programe de cooperare directă între unităţi din domeniul fizicii şi unităţi ale industriei constructoare de maşini, metalurgice, chimice, extractive ş.a. Sintetizînd, putem spune că *principalele direcţii pe care se va concentra fizica în noul cincinal şi în perspectiva anului 2000* vizează energetica nucleară, tehnologii neconvenţionale bazate pe fenomene şi procese fizice; tehnici nucleare şi metode fizice pentru aplicaţii; aparate, instalaţii şi echipamente nucleare, materiale noi cu proprietăţi fizico-mecanice deosebite, componente şi dispozitive bazate pe acestea; izotopi radioactivi şi stabili, compuşi marcaţi cu izotopi şi produse radiofarmaceutice şi, firesc, dezvoltarea ştiinţelor fizice. Din simpla enumerare a acestor domenii rezultă cu evidenţă că planurile noastre de cercetare au fost alcătuite în raport cu obiectivele de perspectivă ale economiei naţionale. Totodată, ele sînt sincrone şi cu orientările din majoritatea ţărilor care urmăresc dezvoltarea şi aplicaţiile fizicii, la nivelul tehnicilor de vîrf.

Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit ca energetica nucleară să cunoască o puternică dezvoltare în următorii 10 ani, prin darea în folosinţă, pînă în 1993—1994, a circa 12 000 MW putere electrică instalată în centrale nucleare. Independenţa energetică, în ceea ce priveşte partea de energetică nucleară, înseamnă nu numai puterea instalată, ci şi asigurarea, cu forţe proprii, a exploatării centralelor nuclearo-electrice. În această idee, ştiinţa şi tehnologia românească vor oferi soluţii pentru elementele cheie ale programului de energetică nucleară: combustibili nucleari, materiale pentru moderatorul vitezei neutronilor în reactor, materiale pentru agenţii de răcire, echipamente nucleare pentru măsură, control şi automatizare a reactorilor nucleari din centralele nuclearo-electrice ce urmează a fi construite. Tot în acest sens, concomitent cu asigurarea condiţiilor tehnologice pentru funcţionarea optimă a centralelor în curs de realizare, vor fi amplificate cercetările privind noile generaţii de reactori nucleari energetici.

O largă perspectivă pentru cercetările de fizică o dă hotărîrea Congresului al XIII-lea al partidului ca, prin modernizare şi proiectare, ponderea produselor industriale cu parametri tehnici la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95 la sută, iar la 2—5 la sută din producţie să se atingă performanţe superioare acestui nivel. De asemenea, se prevede ca, prin introducerea de noi tehnologii, gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului şi energiei să crească cu circa 70 la sută faţă de anul 1980, iar în paralel să fie realizate noi materiale, superioare. Acestor cerinţe le servesc în mare măsură cercetările noastre din sfera aplicaţiilor neenergetice

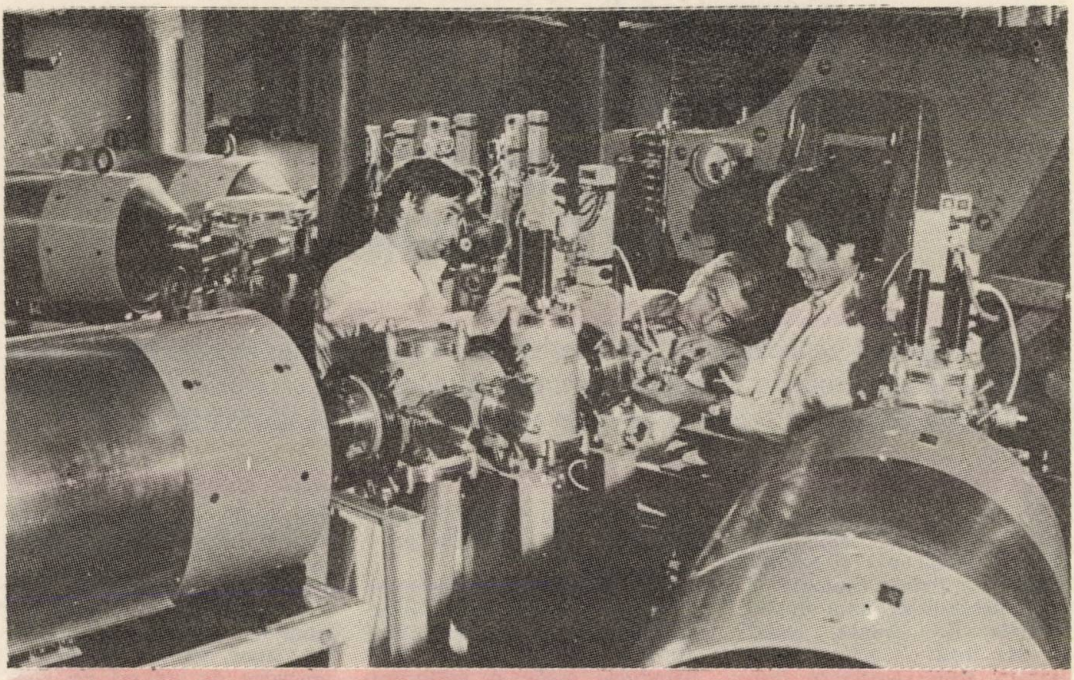

Sarcini deosebite revin fizicii românești în cincinalul care începe în cursul anului 1986. Un domeniu de mare interes pentru economia națională îl constituie energia nucleară cu aplicații tehnice și biomedicale, existînd în această direcție o serie de programe naționale în curs de înfăptuire elaborate încă în cincinalul care s-a încheiat. Va fi intensificată cercetarea pentru obținerea economică a unor noi purtători de energie, extinderea utilizării lor în economie, crearea de noi procedee tehnologice pe baza cercetărilor fizicienilor etc. De asemenea, concomitent cu cercetările aplicative vor fi amplificate cercetările fundamentale din această știință cu largi implicații în domeniul cunoașterii, inclusiv a cosmosului și microcosmosului. În imagine: sistem de transport al fascicolului de ioni la accelerator, realizat de specialiști români.

ale fizicii. O foarte sumară enumerare a lor cuprinde, de exemplu: instalații și tehnologii cu fascicule de electroni, pentru metalizare, topire, turnare, sudură și durificare; tehnologii cu radiații nucleare pentru producția de microstructuri, control nedistructiv, carotaj radioactiv, măsură, control și automatizare ; cu laser — pentru prelucrări industriale și măsurători de precizie, pentru medicină; cu plasmă — pentru tratamente termice, corodare și afișaj; cu ultrasunete — pentru control nedistructiv și prelucrări industriale; tehnologii terestre și cosmice pentru realizarea de materiale superioare. De menționat că, în multe cazuri, tehnologiile neconvenționale bazate pe fenomene și procese fizice sînt singurele apte să rezolve, la un nivel tehnic corespunzător, probleme dificile ale industriei moderne. O caracteristică importantă a dezvoltării acestor tehnologii vor fi consumurile reduse de materiale, automatizarea, cibernetizarea și robotizarea.

Prin aplicarea datelor și cunoștințelor științifice de bază, cercetările noastre vor genera sistematic — împreună cu aparatura specifică — noi tehnici nucleare, bazate pe utilizarea radiațiilor produse de izotopii radioactivi și de aparate generatoare de radiații (reactori, acceleratori, laseri ș.a.), precum și o multitudine de noi metode fizice acționînd pe baze nucleare, atomice, moleculare ș.a. Acestea se vor dovedi — știm sigur acest lucru — de neînlocuit și de deosebită eficiență economică.

Ca știință a naturii — ținînd seama de bogata bază materială și de înalta competență profesională a fizicienilor români — obiectivele prioritare ale fizicii vizează domenii cu tradiție: nucleu atomic, stări condensate, laseri și plasmă, precum și domenii noi: biofizică, astrofizică nucleară, fizica suprafețelor, fizica spațiului cosmic. Se vor obține, astfel, noi date cu privire la structura nucleului atomic, supersimetrii și supergravitație, corelarea interacțiunilor fizice fundamentale, transmutații nucleare, stări critice și transformări de fază, fenomene nelineare, structura și dinamica globului terestru, fenomene astrofizice și astronomice, cosmologice.

Dr. IOAN BRÂNDUȘ
secretar științific al Institutului Central de Fizică

EFICIENȚĂ, COMPETITIVITATE, SOLUȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ORIGINALE

● Progresul tehnologic și cercetarea de vîrf în chimia modernă ● Un vast program de modernizare a industriei chimice românești ● Cercetările fundamentale și obținerea de materii prime și de surse energetice neconvenționale ● Lupta pentru calitate

În actuala competiție de valori a științei mondiale, chimiei românești îi revine, alături de fizică, biologie și microelectronică, unul dintre locurile de frunte. Rolul ei este însă nu numai de a elabora prin cercetarea fundamentală tehnologiile de vîrf ale viitorului, ci de a rezolva în primul rînd uriașele probleme ridicate de o industrie puternică, în plin avînt, ce vădește o complexitate din ce în ce mai mare. Această industrie cere tehnologii modernizate, soluții noi pentru obținerea unor produse devenite deja clasice, cu un consum energetic și de materii prime tot mai mic, produse de o calitate superioară, procese nepoluante, o competitivitate sporită a produselor pe piața mondială. Se mai pune de asemenea în chip acut problema creării de noi materiale, fiecare dintre acestea fiind necesar unor tehnologii noi, ca și chestiunea stopării importurilor prin găsirea de soluții proprii, originale. În țara noastră coordonarea unitară a activității de cercetare în chimie s-a realizat prin înființarea Institutului Central de Chimie care, începînd din anul 1973, a cuprins și unitățile de proiectare din domeniul respectiv, principiu de organizare eficient, extins apoi și în alte ramuri ale economiei. Munca de cercetare s-a perfecționat continuu prin crearea și consolidarea de institute, centre, secții și laboratoare pe marile platforme industriale cu participarea unor specialiști din unitățile productive.

Coordonarea s-a extins asemănător și asupra studiilor efectuate de cadrele didactice din învățămîntul superior realizîndu-se astfel o integrare cu institutele de profil. Astăzi, putem afirma cu deplin temei că cercetarea de chimie românească a pus la dispoziția industriei numeroase tehnologii cu un caracter original, făcînd obiectul a numeroase brevete înregistrate atît în țară cît și în străinătate. În acest demers, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, programul de cercetare asigură îmbinarea organică a cercetării aplicative cu cercetarea fundamentală sporind aportul științei la înfăptuirea cincinalului 1986—1990 cît și la asigurarea de soluții tehnice pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioada de după 1990. Sîntem conștienți că manifestarea în cercetarea de chimie a spiritului revoluționar înseamnă stimularea la cele mai înalte cote a creativității științifice.

În conformitate cu Documentele Congresului al XIII-lea al partidului și cu indicațiile prețioase ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, programul de cercetare elaborat sub coordonarea și îndrumarea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, este orientat pe mai multe direcții principale. Pentru început, vom aminti modernizarea tehnologiilor și a instalațiilor existente, prioritate specificată cu insistență chiar de documentele de partid, apoi elaborarea de noi procedee de sinteză cu consumuri reduse de energie, materii prime și combustibili. De o extraordinară importanță se vădește, de asemenea, valorificarea intensivă de către cercetarea noastră a materiilor prime indigene, găsirea de soluții științifice viabile pentru reciclarea resurselor secundare energetice și de materii prime. Nu în ultimul rînd vom aminti necesitatea obținerii de materii prime petrochimice din alte surse cum ar fi prin procedeul de gazeificare a cărbunilor și biomasa. Noile procese chimice pretind, asemănător, realizarea de noi generații de catalizatori cu performanțe superioare precum și elaborarea de materiale ultrapure, semiconductoare pentru tehnica de vîrf.

Tematica de cercetare este extrem de amplă. Ea cuprinde peste 2 000 de obiective și îmbrățișează domenii numeroase ale chimiei din care merită să menționăm pentru început pe acela al sintezei și prelucrării cauciucurilor și materialelor plastice, al fibrelor artificiale și sintetice, rășinilor schimbătoare de ioni, substanțelor peliculogene, inclusiv auxiliarii specifici. De o importanță la fel de mare se vădește și domeniul chimiei organice fine unde se elaborează noi tehnologii pen-

tru obținerea de medicamente moderne de uz uman și veterinar, biostimulatori, produse odorante, coloranți și pigmenți organici, pesticide, inclusiv intermediarii specifici, auxiliarii pentru industria ușoară (textilă și pielărie) și construcția de mașini, apoi reactivii organici și produsele foto. Un alt domeniu, la fel de vast, este acela al îngrășămintelor chimice, oxizilor, sărurilor, pigmenților anorganici, al metalelor neferoase și rare și al aliajelor lor, al substanțelor de înaltă puritate și reactivilor organici.

Chimizarea avansată a țițeiurilor și gazelor naturale, reprezentînd un alt deziderat major, se leagă de catalizatorii necesari industriei chimice, de uleiurile, lubrefianții, aditivii, inhibitorii de coroziune. Biotehnologiile și sintezele electrochimice au sarcina de a găsi noi surse de energie de mare eficiență. Produsele de calitate superioară, competitive la export, se leagă în chip necesar de modernizarea tehnologiilor actuale care vizează reducerea consumurilor energetice și de materii prime. Cercetarea are în vedere protecția mediului înconjurător, legată strîns fiind de modalitățile noi de recuperare a substanțelor utile din apele și gazele reziduale.

De asemenea, cercetarea va acorda o atenție deosebită studiilor cu un caracter fundamental și de perspectivă pentru elaborarea de soluții originale — științifice și tehnice — în vederea modernizării proceselor tehnologice și realizării de produse cu caracteristici tehnico-funcționale noi.

Merită, în acest context, să specificăm că, la rîndul ei, ingineria chimică va urmări dezvoltarea cercetărilor pentru adîncirea aspectelor teoretice ale proceselor, prin strîngerea legăturilor interdisciplinare, pentru elaborarea de modele matematice ale proceselor chimice, simularea pe calculator a schemelor tehnologice în diverse variante, extinderea proiectării asistată de calculator.

Stimulați de rezultatele obținute și conștienți de sarcinile care le revin în etapa actuală de dezvoltare economică a patriei, cercetătorii, proiectanții și ceilalți oameni ai muncii din întreaga cercetare de chimie românească sînt hotărîți ca în cincinalul 1986—1990 să-și aducă o contribuție sporită, esențială și eficientă, la afirmarea revoluției tehnico-științifice din patria noastră, la realizarea unei calități superioare în economia noastră națională.

GAVRIL MUSCĂ
secretar științific al Institutului Central de Chimie

În cincinalul 1986—1990, industria noastră chimică urmează a-și mobiliza forțele științifico-tehnice, cu precădere spre prelucrarea superioară a materiilor prime. Importante sporuri de producție sînt anticipate în sectoarele chimiei de sinteză fină, produselor de mic tonaj, materialelor ultrapure, semiconductoare și monocristaline, reactivi de înaltă puritate și alte substanțe pure. Totodată programele cincinalului prevăd noi măsuri pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea parametrilor calitativi ai produselor la nivelul mondial și diminuarea consumurilor de materii prime la strictul necesar. De asemenea se vor elabora noi procedee chimice și biochimice, concomitent cu punerea în valoare a unor noi surse de materii prime. În imagine, Combinatul chimic de la Rîmnicu Vîlcea.

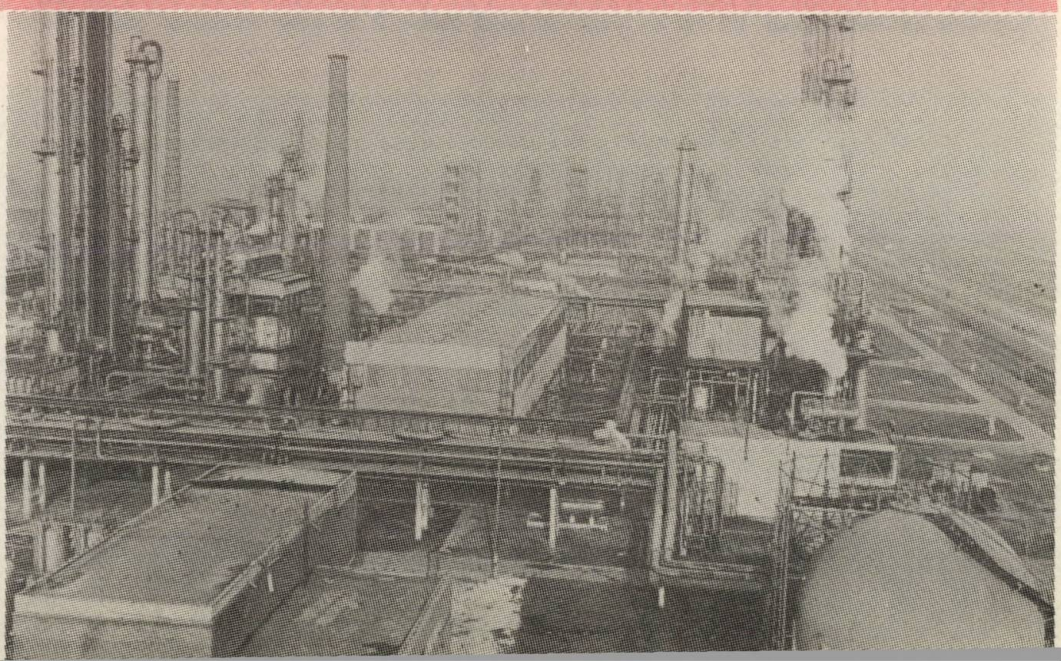

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ ÎN CINCINALUL VIITOR

● Care sînt imperativele unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate ● Noua revoluție agrară — un proces revoluționar continuu ● O producție agricolă ridicată, în raport cu cerințele economiei naționale ● Cercetarea științifică și ridicarea potențialului productiv al pămîntului

Elaborînd politica agrară a partidului, în centrul căreia se află realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de mare productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit etapele revoluției agrare ca un proces revoluționar continuu, ca parte integrantă a fiecărei etape a făuririi și dezvoltării noii societăți. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind revoluția agrară se înscrie plenar în concepția sa originală și armonioasă despre factorii de progres ai societății pe care o edificăm. În elaborarea acestei concepții, un rol deosebit l-a avut Congresul al IX-lea al partidului, care purtînd amprenta puternicei personalități, a gîndirii cutezătoare și creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a deschis o perioadă nouă în dezvoltarea socialistă a țării. Pe baza hotărîrilor Congresului și ale Conferinței Naționale din 1967 ale partidului s-a dezvoltat puternic baza materială a agriculturii, s-a perfecționat activitatea întreprinderilor agricole de stat, a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și a cooperativelor agricole de producție, socialismul consolidîndu-se și în agricultură, creindu-se astfel una din premisele de bază ale trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a societății noastre — de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Potrivit programelor naționale, în cursul viitorilor cinci ani agricultura țării noastre, care a cunoscut o puternică dezvoltare, mai cu seamă în ultimele două decenii, va avea o evoluție intensivă și o modernizare fără precedent. Ca urmare a măsurilor preconizate va fi accelerat procesul creșterii producției vegetale și animale prin mai buna organizare și utilizare a întregii suprafețe agricole a țării. Un rol de frunte în acest proces îl va avea cercetarea științifică,

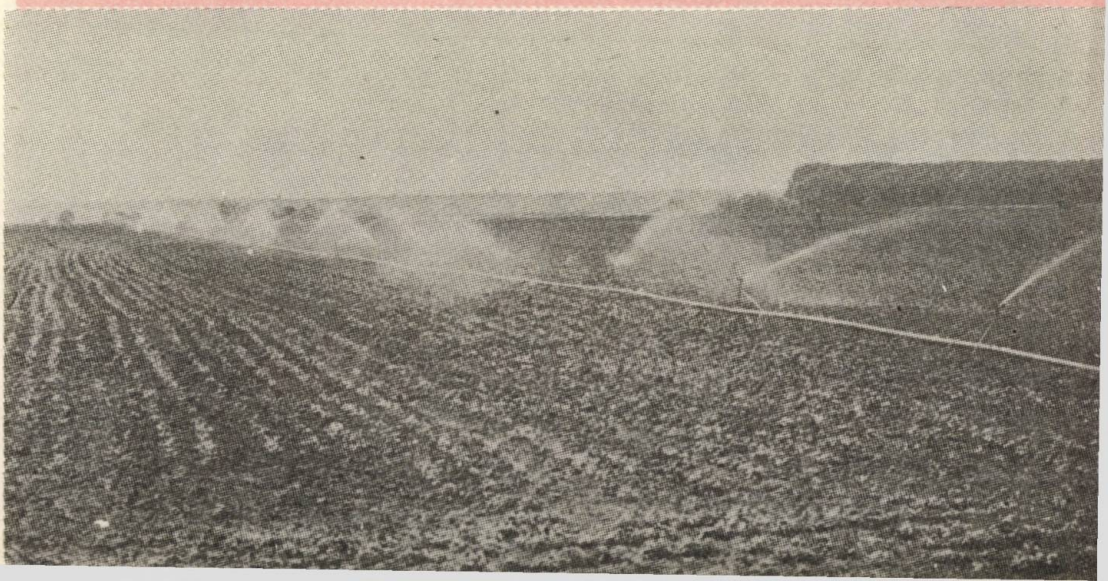

În procesul de realizare a unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, o importanță deosebită a avut-o înfăptuirea hotărîrilor Congreselor al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului, care au asigurat o puternică dezvoltare a bazei tehnico-materiale, concretizată în importante investiții pentru creșterea capacității productive a fondului funciar, pentru extinderea mecanizării și chimizării ca factori esențiali ai sporirii producției, ameliorarea și îmbunătățirea plantelor și a raselor de animale, modernizarea tehnologiilor atît în sectorul vegetal, cît și în zootehnie, formarea și încadrarea în unitățile agricole a unui mare număr de specialiști, ridicarea nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii din agricultură. Astfel, investițiile alocate agriculturii în cincinalul 1976 — 1980 au fost de aproape 125 miliarde lei, iar în actualul cincinal sînt de 2,5 ori mai mari decît cele din întreaga perioadă 1951—1965. În această perioadă s-au adoptat și înfăptuit măsuri de o deosebită importanță pentru perfecționarea relațiilor de producție, a organizării unităților agricole, pentru cooperarea și asocierea între unitățile agricole socialiste, pentru perfecționarea planificării și conducerii unitare a agriculturii.

Trăsătura definitorie a dezvoltării agriculturii în cele două decenii o constituie aceea că procesul de dezvoltare a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor de producție, a fost însoțit de creșterea continuă a producției agricole. În anul 1984 producția globală agricolă a fost de peste două ori mai mare decît în 1965. Producția de cereale realizată în 1984 — cea mai mare din istoria țării — a fost de 23,6 milioane tone, față de 10,9 milioane tone obținute în medie în cincinalul 1961—1965. Sporuri însemnate s-au obținut, la plantele tehnice, legume, cartofi, struguri, fructe, precum și la produsele zootehnice. Ca urmare, deși populația a crescut, a sporit în mod considerabil producția pe locuitor, la toate produsele agricole. Pe această bază s-a asigurat îmbunătățirea continuă a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, satisfacerea necesităților de materii prime agricole ale industriei, precum și a altor nevoi ale economiei naționale. Rezultatele obținute constituie o dovadă elocventă a superiorității agriculturii socialiste, a justeței politicii partidului nostru, a hotărîrilor și măsurilor întreprinse de conducerea partidului, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după Congresul al IX-lea, de dezvoltare și modernizare a acestei ramuri de bază a economiei naționale.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate pune probleme calitative noi, care decurg din strategia generală a partidului, în vederea înfăptuirii obiectivelor fundamentale ale noii etape a istoriei României socialiste. Etapa actuală pe care o parcurge agricultura se particularizează — ca și economia noastră în ansamblul ei — prin accentuarea laturilor calitative, prin trecerea de la acumulările cantitative realizate în etapele precedente la o nouă calitate — înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare constituind obiectivul fundamental în această ramură de bază a economiei naționale. Stabilind direcțiile de dezvoltare economico-socială a țării, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că în agri-

aplicarea rapidă în producție a celor mai înaintate cuceriri ale cunoașterii. Între altele sînt prevăzute amplificarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, amenajarea pentru irigații a circa două milioane de hectare, combaterea eroziunii solului pe aproximativ un milion de hectare, dotarea unităților agricole cu un impresionant număr de tractoare etc. În imagini, instalații românești pentru irigarea culturilor și noi combine fabricate la întreprinderea „Semănătoarea" din București.

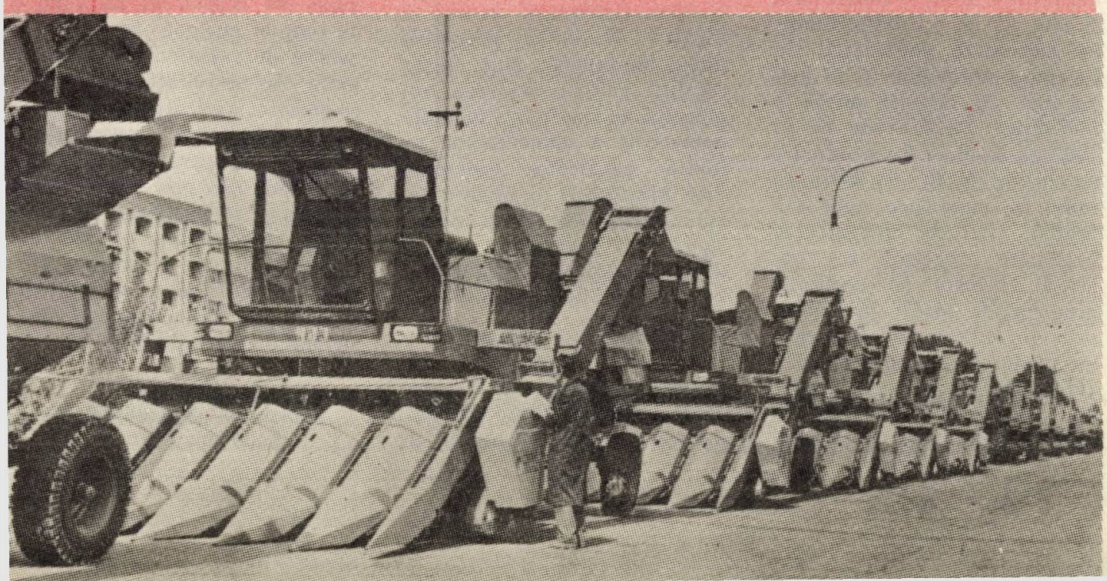

cultură „Obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale".

Pornind de la ceea ce s-a realizat și de la nevoile economiei naționale în viitorul cincinal și în perspectivă se prevede sporirea susținută a producției agricole. „Noua revoluție agrară — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării. Dispunem de condiții pentru obținerea unor recolte bogate de cereale pe mari suprafețe de terenuri, pentru înfăptuirea tuturor prevederilor cincinalului viitor".

În producția vegetală se acordă o atenție deosebită creșterii echilibrate, în concordanță cu condițiile pedoclimatice și cerințele economiei naționale, a tuturor culturilor. Locul central îl vor ocupa în continuare cerealele, care au condiții favorabile dezvoltării în toate zonele țării și care au un rol determinant în consumul populației, în furajarea animalelor și în asigurarea cu materii prime a industriei. Se prevede ca în 1990 să se obțină o producție de cereale de 30—33 milioane tone. În condițiile unor suprafețe limitate dezvoltarea producției vegetale se bazează exclusiv pe creșterea producțiilor medii la hectar prin introducerea tehnologiilor moderne de cultură, utilizarea unor soiuri și hibrizi mai productivi.Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea zootehniei, a cărei pondere în producția agricolă va ajunge în 1990 la 46—48%. Corelată cu cerințele de consum ale populației, dezvoltarea agriculturii în viitorul cincinal, asigură un disponibil alimentar într-o structură optimă, această ramură a producției materiale îndeplinindu-și astfel funcția principală, aceea de bază alimentară a întregii populații.

Pornind de la propria experiență, ca și de la practica pe plan mondial, care demonstrează că în condițiile epocii noastre știința constituie factorul primordial al progresului, secretarul general al partidului pune în centrul acțiunii pentru înfăptuirea noii revoluții agrare dezvoltarea cercetărilor științifice și accelerarea introducerii progresului tehnic în toate domeniile. Cercetarea științifică este chemată să asigure soluționarea problemelor privind ridicarea potențialului productiv al pămîntului, crearea de noi soiuri de hibrizi de plante, ameliorarea raselor de animale, perfecționarea tehnologiilor de producție, atît în sectorul vegetal cît și animal, realizarea unor mașini și instalații perfecționate de mare productivitate și cu consumuri reduse de metal și combustibil.

Punînd în centrul preocupărilor dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o atenție deosebită pregătirii forței de muncă; sînt create condiții pentru creșterea numărului de specialiști în toate domeniile, a muncitorilor cu înaltă calificare, îndeosebi prin absolvenți ai învățămîntului agricol liceal și profesional; de asemenea, pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a țărănimii.

Perfecționarea organizării și conducerii agriculturii constituie o componentă esențială a înfăptuirii noii revoluții agrare. Întregul ansamblu de măsuri adoptate de conducerea partidului nostru are ca o coordonată fundamentală îmbinarea conducerii unitare, pe baza planului național unic, a conducerii centrale cu autonomia economico-financiară a unităților de producție, cu principiul autoconducerii muncitorești.

Continuarea cu consecvență a politicii de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii va asigura creșterea producției agricole în următorii 15 ani de circa 2 ori. Realizarea unei producții de cereale de cel puțin 35 milioane tone, creșterea producției totale la toate culturile și speciile de animale, vor asigura integral cerințele economiei naționale în ce privește consumul alimentar, științific documentat, al întregii populații, materii prime pentru industrie, precum și un disponibil sporit pentru export.

Realizarea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului va asigura participarea crescîndă a agriculturii la dezvoltarea economică generală prin obținerea valorilor de întrebuințare necesare satisfacerii nevoilor societății, pe baza micșorării cheltuielilor de muncă socială. Se vor reduce astfel fondul de timp de muncă cheltuit de societate pentru producția alimentară, ponderea cheltuielilor populației pentru consumul alimentar, creîndu-se un disponibil de fond de timp și mijloace financiare pentru dezvoltarea altor sectoare ale activității economico-sociale. Agricultura va aduce o contribuție mereu mai mare la ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate, la întărirea tot mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice a societății noastre, a independenței și suveranității naționale.

D. DUMITRU
directorul Institutului de Economie Agrară

BIOLOGIA LA ORA MARILOR DESCOPERIRI

● Aprofundarea mecanismelor intime ale vieții ● Biotehnologiile — locul lor în programul național de dezvoltare tehnico-științifică, rolul lor în energetică, chimie, electronică ● „Geniul genetic": ce se așteaptă de la el în agricultură dar și în medicină

Omenirea acordă astăzi biologiei un tot mai mare interes izvorît din dorința de cunoaștere a lumii vii și a tainelor sale, interes care sporește odată cu grija față de păstrarea și folosirea rațională a mediului înconjurător, față de creșterea necesităților legate de sursele de energie, de hrană, de materii prime, de mijloace pentru apărarea sănătății etc. Ca urmare, printr-un fond material și uman tot mai important care crește zi de zi, pretutindeni în lume are loc în prezent impulsionarea cercetării biologice de la micro la macrocosmos, se asigură aprofundarea mecanismelor de bază ale vieții în scopul modelării acestora în beneficiul omului.

În țara noastră, datorită politicii înțelepte, clarvăzătoare, în domeniul științei, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, biologia a marcat în ultimii 20 de ani un salt calitativ, hotărîtor în orientarea și organizarea cercetării, salt ce i-a permis implicarea tot mai directă în viața economică și socială.

Așa se face că, în momentul de față, călăuziți de îndrumările nemijlocite ale conducătorului destinelor patriei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, bucurîndu-ne de sprijinul permanent al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, biologia românească se înscrie cu succes în frontul cercetării pe direcțiile fundamentale ale revoluției tehnico-științifice. Din ansamblul preocupărilor se detașează în ultimii ani, tot mai pregnant, următoarele direcții:

— obținerea de noi purtători de energie (hidrogen, metan, biogaz, biomasă vegetală) din surse neconvenționale, pe cale biologică;

— dezvoltarea unor cercetări cu aplicații în agricultură prin utilizarea de tehnici de inginerie genetică (ADN recombinant, fuziuni de protoplaști), tehnici de cultivare a țesuturilor și celulelor vegetale la specii de plante cu importanță economică;

— aprofundarea unor mecanisme moleculare și celulare ale atero-sclerozei, elaborarea unor metode de diagnostic și obținerea de produse pentru tratamentul unor boli;

Cercetarea biologică, ramură cu un rol tot mai important în știința contemporană, este chemată să dezvolte și să aprofundeze investigațiile pentru cunoașterea mecanismelor biologice fundamentale, iar pe această bază să aplice în agricultură, industrie, medicină, protecția mediului înconjurător noi procedee și rezultate ale cunoașterii, în scopul creșterii calității vieții, în corelare cu dezvoltarea forțelor de producție și cu prevederile de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, asigurarea stării de sănătate a cetățenilor, și a sporului natural al populației, valorificării potențialului ecologic al pădurilor, apelor și celorlalți factori naturali. Simultan cu cercetările cu caracter aplicativ direct se vor dezvolta substanțial și cele cu caracter fundamental.

— identificarea și stabilirea productivității ecosistemelor și a modalităților de valorificare a resurselor biologice naturale;

— valorificarea de noi surse de materii prime, materiale recuperabile și refolosibile prin realizarea și utilizarea de tehnologii de prelucrare și obținerea de produse cu largă aplicabilitate practică (preparate pe bază de colagen, destinate medicinii umane, veterinare și zootehniei, preparate pe bază de alcool polivinilic pentru chimia analitică și preparativă) etc.;

— protecția și amenajarea teritoriului, epurarea apelor uzate, combaterea poluării și păstrarea echilibrului ecologic în natură.

Realizările obținute, posibilitățile de dezvoltare optimă pe direcții prioritare în perioada 1986—1990 și în perspectiva anului 2000, impun adoptarea unei strategii a cercetării științifice în domeniul biologiei care să permită obținerea în totalitate a rezultatelor scontate.

Un ritm nemaiîntîlnit se înregistrează astăzi în aprofundarea mecanismelor intime ale vieții. Se știe că în celulă, de orice tip ar fi ea, domină macro și micromolecule care acționează după mecanisme bine precizate, că celula, deci, reprezintă o uzină miniaturală ce lucrează cu mare productivitate și în concordanță cu programul genetic dat. În interiorul ei, în fiecare minut, se sintetizează și se formează sute de legături complexe, iar ceea ce se realizează devine util în funcție de necesitățile de creștere și dezvoltare. Caracterul considerat revoluționar în biologia actuală constă în posibilitatea devenită reală, de a dirija procesele celulare, de a le modela în condițiile dorite. Aceasta a pus bazele capitolului de cea mai mare perspectivă a științelor vieții — biotehnologia. În acest domeniu, după opinia unor specialiști, primul loc îl deține S.U.A. cu un procent de 50 la sută din producția biotehnologică, urmată de Japonia cu 20 la sută și apoi țările europene. Se apreciază că în anul 1990 cererea mondială de producție biotehnologică se va dubla, ajungînd la 30—40 miliarde dolari, iar în anul 2000 va depăși 100 de miliarde dolari. Aceasta face ca biotehnologiile să dețină în programele naționale de dezvoltare tehnico-științifică, precum și în cele de cooperare internațională, o poziție de prim rang alături de construcțiile de mașini, energetică, electronică, chimie.

Noua etapă a revoluției tehnico-științifice pe care țara noastră o parcurge, clar definită de Documentele Congresului al XIII-lea, crează cadrul optim de dezvoltare rapidă și în acest domeniu. Pornind de la aprecierea că biotehnologiile contemporane reprezintă o bază tehnico-științifică în agricultură, medicină, industrie, s-a elaborat și aprobat un program național de biotehnologie care, sintetizînd rezultatele obținute, cuprinde principalele direcții de dezvoltare pe perioada 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000. În prezent una dintre problemele-cheie ale biotehnologiei o reprezintă obținerea prin metode de inginerie genetică moleculară și celulară, prin „tehnica genelor", a unor noi soiuri de plante, cu calități productive superioare, rezistente la factori de mediu nefavorabili, la boli. Sigur că o activitate atît de modernă necesită cadre cu pregătire specială, un utilaj științific, bază materială corespunzătoare, dar rezultatele sînt mult mai eficiente, beneficiile categoric mai mari. Acesta e motivul pentru care oamenii noștri de știință, conform planului național de cercetare, urmează o asemenea cale pentru obținerea celor mai rodnice plante agricole. Ca dealtfel și în zootehnie; o abordare biotehnologică se extinde în ritm susținut și aici. Se aplică tot mai mult metodele de conservare a gameților și embrionilor, a transferului de zigoți și embrioni, în vederea obținerii unui șeptel de calitate. Totodată, se lucrează intens pentru a se realiza și aplica tot mai numeroase tipuri de vaccinuri.

Dezvoltarea biotehnologiilor a lărgit considerabil posibilitățile medicinei. În cincinalul 1986—1990 se continuă efortul de obținere a unor preparate diverse de diagnostic și tratament precum și o serie de produși cu efect benefic asupra organismului uman la care înainte nu se putea spera și anume: interferon, insulină, hormoni de creștere, preparate pentru stimularea imunității etc.

Biotehnologiile noi urmăresc de asemenea o dezvoltare superioară și în industria alimentară, pentru obținerea de zaharuri și înlocuitori, proteine furajere, enzime, acizi organici.

În industria extractivă și în energetică biotehnologiile se vor perfecționa în perioada care urmează pentru valorificarea metalelor neferoase din minereuri sărace și halde; cercetarea biologică va continua eforturile în domeniul eliberării țițeiului din vechi zăcăminte și sporirea factorului final de recuperere a acestuia. Se pun mari speranțe în obținerea unor cantități sporite de biomasă energetică, de combustibili lichizi și gazoși.

În concluzie, cercetarea biologică își propune ca în anii 1986—1990 să-și concentreze cea mai mare parte a activității ei în direcția dezvoltării și introducerii de noi biotehnologii în beneficiul direct al economiei naționale. Pentru aceasta, de maximă importanță este realizarea și menținerea unui nivel ridicat al cercetării fundamentale și punerea ei la baza aplicațiilor practice din diverse domenii în concordanță cu necesitățile, cu opțiunile și prioritățile stabilite la nivel național. De asemenea, este necesară perfecționarea sistemului de pregătire a cadrelor, de dotare și organizare a bazei materiale.

Cercetarea biologică, bază a noi biotehnologii, surprinde și oferă, prin aprofundarea fenomenelor vieții, posibilități de nebănuit în dinamica dezvoltării economice și sociale. De aceea, devine tot mai de înțeles afirmația că biologia se află în pragul propriei revoluții și va ocupa un loc prioritar în ansamblul științelor.

Dr. MARIA CALOIANU-IORDĂCHEL
director adjunct științific al Institutului de Științe Biologice

MICROELECTRONICA ŞI NOUA REVOLUŢIE INDUSTRIALĂ

● Un produs al ultimelor decenii de dezvoltare tehnica ● Principalele linii ale progresului microelectronicii în ţara noastră ● Revoluţia microprocesorului...

Punînd la baza dezvoltării în continuare a principalelor ramuri ale economiei naţionale, în acest nou cincinal, cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne, documentele de partid acordă o importanţă justificată progresului electronicii şi tehnicii de calcul. Orientate cu precădere spre o pătrundere masivă în întreaga activitate economico-socială, electronica, în special microelectronica şi tehnica de calcul românească, se vor afirma şi în continuare ca purtătoare ale progresului tehnic în economia naţională, influenţînd-o puternic, cu efecte economice remarcabile. În aceste condiţii se vorbeşte chiar de o nouă revoluţie industrială. Răspunzînd la ancheta Almanahului „Magazin" asupra obiectivelor şi direcţiilor prioritare din noul cincinal, ne vom limita la o sumară prezentare a microelectronicii în contextul revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.

IMPLICAŢII COMPLEXE ÎN VIAŢA SOCIAL-ECONOMICĂ

Microelectronica, înţelegînd prin acest termen ansamblul de ramuri ale ştiinţei şi tehnicii care au ca obiectiv fabricarea şi utilizarea de componente şi sisteme electronice bazate pe o largă integrare a funcţiunilor pe o unică pastilă de siliciu, este azi recunoscută ca factor primordial al declanşării celei de-a doua revoluţii industriale. Dacă automatizarea cu mijloace ale tehnicii electronice de calcul, deci inclusiv microelectronice, se poate considera esenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice actuale, prin amploarea interacţiunii între industrie şi societate, cu aspecte economice şi sociale, microelectronica are un impact comparabil numai cu maşinismul care a provocat declanşarea primei revoluţii industriale. Microelectronica este un produs al ultimelor decenii de dezvoltare tehnică şi se pot decela uşor factorii obiectivi care au stimulat dezvoltarea sa în ritmuri înalte, printre care în primul rînd existenţa unor condiţii complexe ce stimulează aplicarea şi dezvoltarea rapidă a produselor microelectronice.

Noua revoluţie industrială se produce într-un moment în care datorită înaltului grad de dezvoltare al ştiinţei şi tehnicii, omenirea îşi scrutează pentru prima dată viitorul înaintea unui eveniment de o asemenea anvergură, cu implicaţii complexe şi de adîncime. Putem fără îndoială afirma că omul stăpîneşte în prezent o nouă unealtă cu care îşi poate influenţa devenirea şi are o participare conştientă, de amploare, la determinarea structurilor economice şi sociale, viitoare.

În ţara noastră, liniile principale ale dezvoltării microelectronicii sînt prezentate în „Programul-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 şi direcţiile principale pînă în anul 2000", document programatic de o covîrşitoare importanţă adoptat de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Stabilind linii de dezvoltare, ritmuri, accente prioritare pentru microelectronică şi alte ramuri derivate ale acesteia, Programul-directivă precum şi Documentele Congresului al XIII-lea al partidului, demonstrează atitudinea activă a societăţii noastre, hotărîrea de a folosi elementele noii revoluţii industriale pentru dezvoltarea mai rapidă a ţării, pentru creşterea bunăstării întregului popor, pentru ridicarea calităţii vieţii, într-un proces continuu de trecere a României pe o nouă treaptă a dezvoltării sale.

EVOLUŢIA MINIATURIZĂRII

Abordarea ştiinţifică a problematicii microelectronice trebuie să plece de la o analiză atentă a unor fenomene complexe şi cu o dinamică foarte susţinută. Are loc în prezent o amplificare rapidă a complexităţii funcţionale a circuitelor integrate pe scară largă (LSI — Large Scale Integration) realizate pe o pastilă de siliciu de numai cîţiva milimetri pătraţi. Acest fenomen spectaculos început în jurul anului 1960, este denumit adesea „revoluţia microprocesorului", deoarece oamenii au fost puternic impresionaţi cînd au constatat că se poate realiza pe o singură pastilă o unitate centrală de calculator electronic, capabilă să execute cu viteze de mii sau zeci de mii de operaţii pe secundă instrucţiuni complicate. Revoluţia microelectronică este în fapt mult mai amplă, deoarece cir-

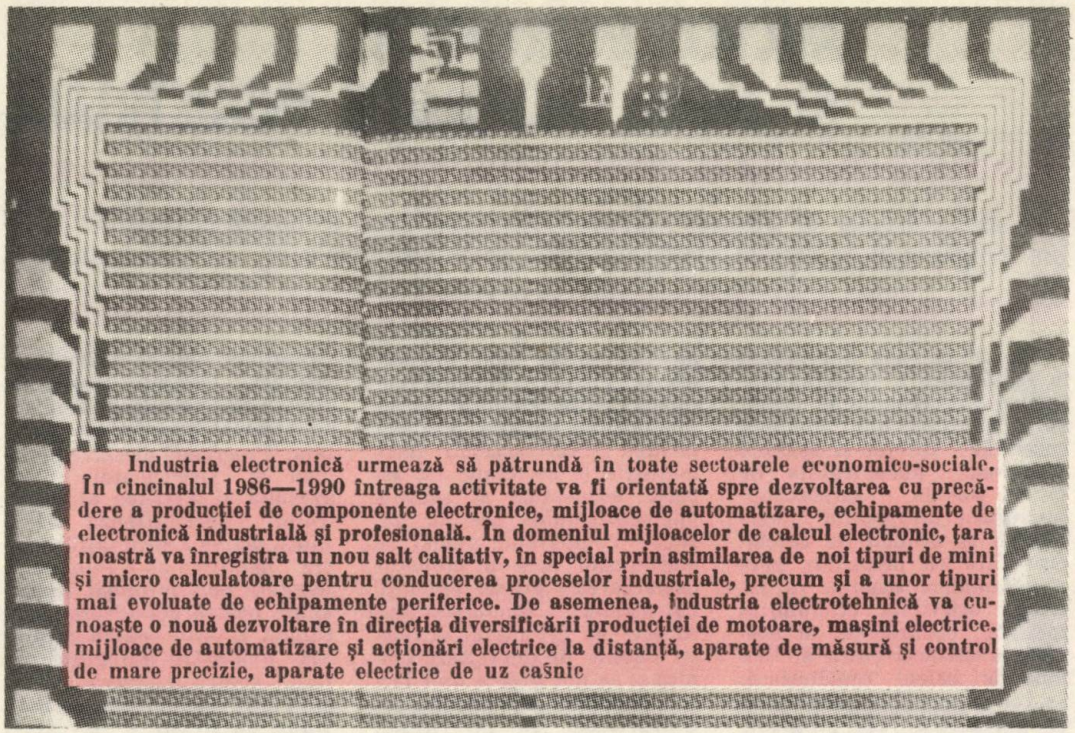

Industria electronică urmează să pătrundă în toate sectoarele economico-sociale. În cincinalul 1986—1990 întreaga activitate va fi orientată spre dezvoltarea cu precădere a producției de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională. În domeniul mijloacelor de calcul electronic, țara noastră va înregistra un nou salt calitativ, în special prin asimilarea de noi tipuri de mini și micro calculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum și a unor tipuri mai evoluate de echipamente periferice. De asemenea, industria electrotehnică va cunoaște o nouă dezvoltare în direcția diversificării producției de motoare, mașini electrice, mijloace de automatizare și acționări electrice la distanță, aparate de măsură și control de mare precizie, aparate electrice de uz casnic

cuitele integrate reprezintă o nouă treaptă de evoluție a electronicii, ele realizînd nu numai funcții foarte complexe, ci fiind și purtătoare de inteligență sub formă de programe de calculator executabile sau memorate. Electronica a evoluat spre o „electronică funcțională" care a intrat în noi raporturi cu omul, cu societatea. Evoluția miniaturizării în electronică este însoțită de o puternică reducere a costurilor și implicit a prețurilor, deci de o creștere rapidă a utilizărilor noilor elemente și sisteme microelectronice. Nu se prevăd în prezent limitări nici de ordin tehnologic, nici teoretic sau practic, ale acestui proces.

Elementul principal care produce impactul economic al microelectronicii este reducerea continuă a costurilor de fabricație specifice pe funcțiune ale circuitelor integrate pe scară largă. În timp ce continuu se obțin noi tipuri de circuite integrate cu densități care cresc prin dublare anuală sau și mai mult, tehnologia permite ca în procesul de producție costurile să rămînă relativ constante, costul specific pe funcțiune scăzînd deci în mod constant. Este suficient să menționăm că există unele aplicații ale microelectronicii în care acest cost specific pe funcțiune a scăzut în 20 ani de aproape 200 ori. Consecințele acestui fenomen sînt multiple. Putem vorbi astfel de descentralizarea puternică a aplicațiilor microelectronicii și în special ale tehnicii de calcul. Calculatoare electronice puternice, devenite miniaturizate și ieftine, schimbă tabloul aplicațiilor informaticii care pătrunde rapid la baza structurilor industriale, automatizînd verigile primare ale acestora: ● culegerea și prelucrarea primară a datelor, stocarea informației, creează noi tipuri de mașini „inteligente" dîndu-se o nouă perspectivă automatizării și roboticii industriale ● crearea de „utilități informatice", adică de aplicații noi în care calculatorul este parte a unui produs sau sistem și este folosit pentru una sau mai multe din operațiile de culegere, înmagazinare, prelucrare sau transmitere a informației. Efectul economic semnificativ în prezent este scăderea continuă a costurilor acestei utilități în comparație cu fenomenele de creștere a prețurilor unor alte utilități, corelate cu consumuri de materii prime sau energie ● schimbarea structurilor industriale în majoritatea ramurilor economice: industrii întregi bazate pe folosirea extensivă a forței de muncă umane se automatizează generalizat, cu efecte economice considerabile. Printre cele mai semnificative, se poate cita chiar industria electronică în care se produc schimbări rapide de productivitate, cu același număr de oameni fiind posibilă asamblarea de sisteme în cantități ce sporesc constant, pe spații de producție mai mici și cu cheltuieli materiale mai reduse. Ca și alte industrii (textilă, încălțăminte, alimentară etc.) care păreau pînă în prezent greu de automatizat, industria electronică este în plin proces de modificare a structurilor, elementele de costuri preponderente transferîndu-se din sfera circuitelor electronice în aceea a elementelor mecanice și electrotehnice.

Dr. ing. VASILE BALTAC

VALORIFICAREA INTELIGENȚEI CREATOARE PROPRII

● *Fundamentarea direcțiilor de dezvoltare a fabricației de mașini-unelte* ● *Produse competitive, de nivel mondial* ● *Microelectronica și roboții industriali*

În cincinalul pe care-l începem în 1986, construcțiile de mașini — principala forță dinamică a industriei, cum atît de sugestiv le definea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — își vor concentra forțele spre îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii, a eficienței întregii activități. Unul dintre exemplele concludente privind dinamismul și perspectivele ramurii în noul cincinal ni-l oferă Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte. Astfel, în vederea fundamentării direcțiilor de dezvoltare a fabricației de mașini-unelte s-au elaborat o serie de programe („Sistema de mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor", „Sisteme flexibile de mașini-unelte" etc.) conform cărora industria românească de construcții de mașini se va afla la finele acestui cincinal la nivelul maxim atins pe plan mondial — se vor produce tipuri noi și modernizate de mașini-unelte universale, precum și de deformare plastică; aceste produse noi sau modernizate cu caracteristici la nivel mondial ridicat vor reprezenta în 1990 aproximativ 95 la sută din producția de mașini-unelte a țării; de notat, 2—5 la sută se vor situa peste nivelul tehnic mondial. Dintre produsele care se vor asimila în Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și care se vor situa cel puțin la nivel mondial, menționăm mașinile de frezat prin copiere electronică,

mașinile de frezat și alezat de mare precizie, mașinile de găurit și de rectificat în coordonate, mașinile de rectificat rotund în exterior, mașinile de frezat și rectificat arbori cotiți, mașinile de strunjit și de rectificat arbori cu came, mașinile de deformare plastică și de ștanțat cu comandă numerică. Specialiștii din acest domeniu apreciază că realizarea unor asemenea mașini-unelte de nivel tehnic mondial impune nu numai un efort propriu de creație tehnico-științifică, cît mai ales preocupări conjugate, din ce în ce mai intense, din partea multor altor specialități (electronică, electrotehnică, chimie, mecanică fină și scule etc.) ale căror realizări de prestigiu de pînă acum prefațează viitoarele succese comune ale cincinalului 1986—1990.

Și în acest nou cincinal, construcțiile de mașini vor contribui decisiv la asigurarea dinamismului economiei naționale. Între căile prioritare pentru atingerea obiectivelor puse în fața ramurii amintim: • îmbunătățirea generală a activității de proiectare și modernizare a produselor în așa fel încît ponderea produselor testate și atestate internațional să crească an de an • creșterea competitivității la export va avea loc pe calea diversificării produselor care încorporează inteligență creatoare proprie (prin măsurile prevăzute, valorificarea unei tone de materie primă încorporată în produse de vîrf va trebui să crească de circa 2,5 ori la sfîrșitul cincinalului față de anul 1985) • extinderea mecanizării și automatizării va fi principalul obiectiv pentru creșterea productivității muncii, în acest scop acordîndu-se o atenție deosebită introducerii progresului tehnic, noilor tehnologii de mare eficiență, folosirii microelectronicii și roboților industriali, precum și proiectării asistate de calculator; în cincinalul 1986—1990 în ramura construcțiilor de mașini se vor introduce peste 500 de tehnologii noi și modernizate. Îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ va însemna o sporire substanțială a contribuției construcțiilor de mașini la dezvoltarea economico-socială a României în perioada 1986—1990.

Ing. MIHAIL ZUGRAV

În industria construcțiilor de mașini, cercetarea științifică va urmări, în noul cincinal, crearea de noi tipuri de mașini-unelte, prioritare fiind acelea cu programare numerică și afișaj de cote, centrele de prelucrare, sistemele și celulele flexibile, precum și mijloacele de prelucrări de metale prin procedee neconvenționale. Se va pune un accent deosebit pe crearea unor noi tipuri de roboți și manipulatoare care vor încorpora echipamente și aparatură de înaltă performanță, ca și pe dezvoltarea industriei de mecanică fină. Iată și alte domenii cărora li se va acorda prioritate în cursul cincinalului care începe: construcția de utilaj minier și petrolier de înaltă tehnicitate, de utilaj energetic, inclusiv cel necesar centralelor hidroenergetice și nuclearoelectrice, de instalații pentru industria chimică și altele. În imagine, un aspect de la Intreprinderea de mașini grele București.

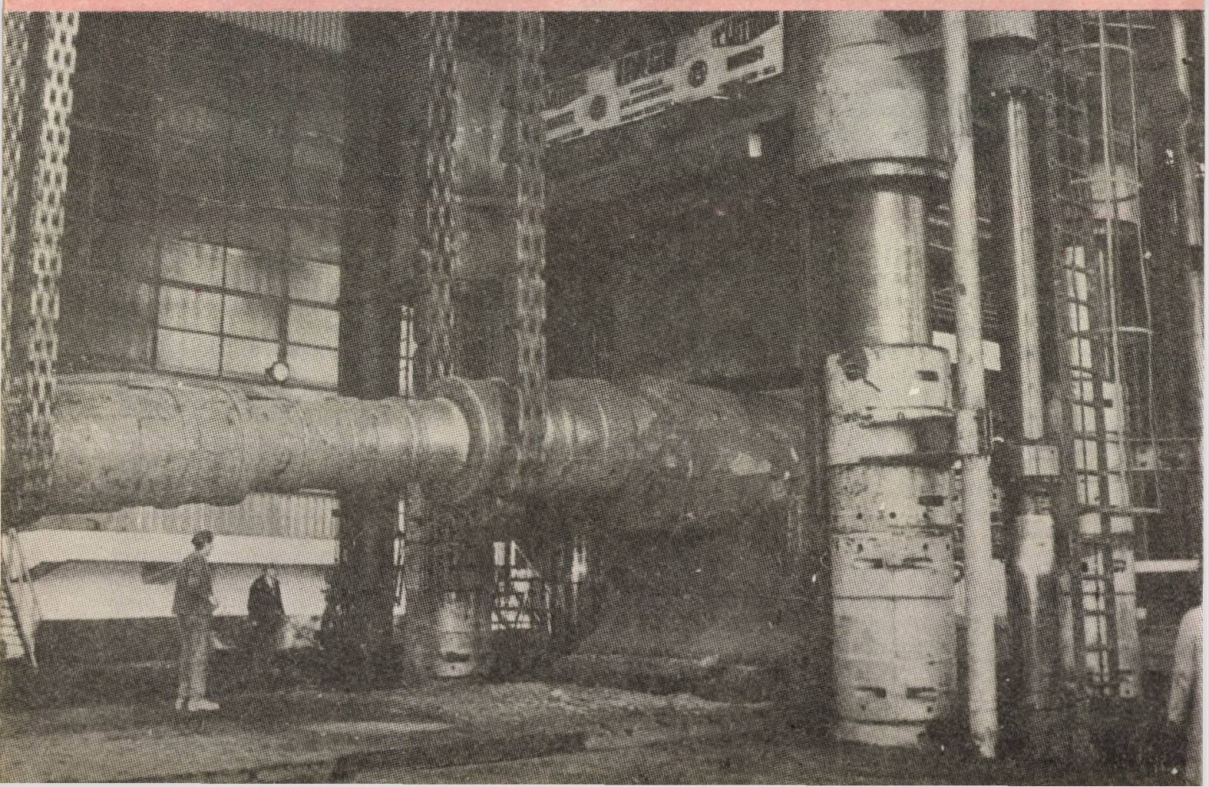

PERFORMANȚE ȘI PRIORITĂȚI IN DOMENIUL MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII

● Elemente prefabricate din beton, cu grad ridicat de echipare și finisare ● Noi tehnologii pentru fabricarea de produse ceramice ● 250 de teme și un obiectiv însumator, permanent: ridicarea nivelului tehnic și calitativ al întregii game de materiale de construcție

Miile de obiective social-economice înălțate în ani socialismului — platformele industriale, rețeaua de magistrale rutiere, de căi ferate și poduri, centralele termo și hidroenergetice, marile complexe agrozootehnice și amplele sisteme de irigații și, nu în ultimul rînd, cele peste cinci milioane de locuințe noi — au solicitat dezvoltarea unei puternice industrii de materiale de construcții și, pentru a răspunde cu adevărat noilor exigențe de eficiență și calitate cu care sînt confruntate aceste materiale, o puternică bază de cercetare și proiectare: am numit institutul de profil I.C.P.M.C., implicat nemijlocit, prin contribuția de înaltă calificare a cercetătorilor și proiectanților săi, în întreaga activitate de înnoire și modernizare a industriei materialelor de construcții, în descoperirea de noi resurse, odată cu stabilirea soluțiilor optime de valorificare, în realizarea de tehnologii și produse adecvate unor zone tot mai extinse de utilizare.

Pregătirea noii etape de dezvoltare a țării confruntă și acest sector de activitate — al cercetării și proiectării de noi produse și de noi tehnologii, de noi sortimente de materiale de construcții — cu solicitări și exigențe calitativ superioare. Se poate vorbi de o trăsătură distinctivă a acestei etape? Vom încerca să răspundem pe scurt la această întrebare.

CERCETĂRI ȘI PRODUSE DE NIVEL MONDIAL

Caracteristica principală a acestei noi etape, o constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției de materiale de construcții, creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf pe plan mondial, aplicarea în practică a conceptului de competitivitate al tuturor produselor și tehologiilor utilizate.

Astfel, în această perioadă se vor introduce în producție 50 tehnologii noi și modernizate, se vor reproiecta și moderniza anual în medie 15—16 produse și sortimente de materiale de construcții, așa încît *la nivelul anului 1990 ponderea produselor noi și modernizate — pe bază de concepție proprie — va reprezenta 65 la sută din valoarea producției*. Toate aceste obiective presupun realizarea unui mare volum de lucrări de o deosebită complexitate pluridisciplinară, în care vor fi antrenați un număr mare de cercetători, ingineri tehnologi, chimiști, energeticieni, automatiști, constructori, mecanici.

Acest important efort de creativitate poate fi realizat pornind de la rezultatele obținute pînă în prezent în domenii apropiate și prin utilizarea unor noi cuceriri ale științei, condiții care asigură trecerea la etape și performanțe superioare.

Astfel, experiența căpătată de institut în două domenii și anume în realizarea de *fibre minerale din argile sau bazalt* și realizarea de *produse refractare electrotopite* au permis abordarea unei cercetări de vîrf care-și va găsi consacrarea în primii ani ai cincinalului viitor și anume cel al *fibrelor ceramice*.

Utilizînd cuptoare electrice cu temperatura de topire de peste 2 000° și tehnica fibrilizării aplicată la fibrele minerale, s-a reușit realizarea unor fibre și, pe această bază, a primelor produse din fibre ceramice rezistente la temperaturi de pînă la 1 250°C, deosebit de valoroase în izolarea cuptoarelor industriale de ardere sau tratamente termice.

În acest mod, în programul de activitate al institutului sînt prevăzute peste *250 obiective noi de cercetare științifică*, orientate în următoarele direcții principale: ● reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil; ● creșterea mai accentuată a productivității muncii; ● valorificarea superioară a resurselor materiale; ● reducerea costurilor de producție.

Toate aceste obiective vor conduce la creșterea ponderii produselor de calitate superioară astfel încît *în anul 1990 produsele de nivel mondial să prezinte circa 95 la sută din volumul producției realizate*.

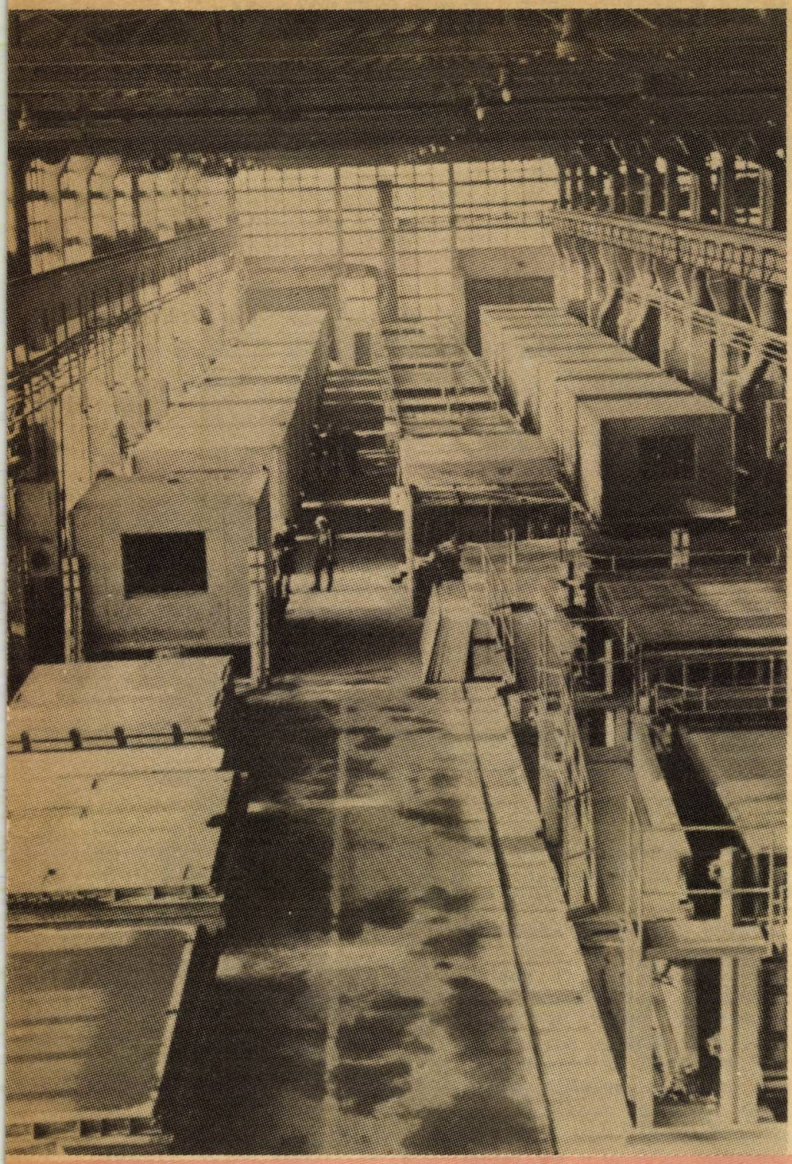

Sarcini deosebite sînt prevăzute în cincinalul 1986—1990 și în industria materialelor de construcții. Diversificarea și perfecționarea tehnologiilor în acest domeniu fac necesară o sporire a ponderii sortimentelor speciale, precum și a celor cu adausuri de zgură granulată și cenuși în industria cimentului. O atenție deosebită va fi acordată industrializării masive a construcțiilor. În acest scop în cursul următorilor cinci ani, potrivit programelor naționale, va crește producția de panouri mari prefabricate din beton cu nivel ridicat de finisare și echipare, în vederea accelerării ritmului de lucru ajungîndu-se la o industrializare cît mai completă a operațiilor de construcții-montaj. În imagine: o linie tehnologică modernă de realizare a panourilor mari din beton, cu nivel ridicat de finisare.

FIZIONOMII ALE NOULUI

În industria prefabricatelor de beton, deschiderile noi și obiectivele imediate, concrete implică fără îndoială, fie și într-o simplă enumerare: ● stabilirea unor tehnologii automatizate pentru realizarea de elemente spațiale—prefabricate de dimensiuni mari, cu grad de complexitate, echipare și finisare, folosindu-se cît mai puțin munca manuală pe șantier; ● realizarea unor elemente prefabricate din beton cu mărci superioare și de înaltă rezistență, cu utilizarea de lianți minerali și rășini sintetice; ● realizarea de tehnologii pentru elemente prefabricate în construcții din betoane precomprimate armate cu fibre de sticlă, diverse fibre sintetice, etc.

În industria de produse ceramice s-ar cuveni menționate, de asemenea, fără a epuiza obiectivele: ● elaborarea de tehnologii pentru fabricarea de produse ceramice de dimensiuni mari; ● creșterea procentului de sterile carbonifere înglobate în masa de argilă; ● realizarea de tehnologii de ardere a produselor în cuptoare cu inducție; ● realizarea de materiale de pardoseli cu caracteristici superioare, rezistente în medii puternic agresive etc.

În industria materialelor izolatoare: ● îmbunătățirea performanțelor produselor din vată minerală și utilizarea bazaltului ca material unicomponent; ● realizarea de produse din vată minerală cașerată, rigidă și semirigidă; ● optimizarea procesului de fibrilizare a topiturilor minerale, în scopul creșterii randamentului și reducerii consumului de combustibil.

În industria maselor plastice pentru construcții, aș menționa, în sfîrșit: ● înlocuirea suportului textil la fabricarea covorului p.v.c. cu împîslitură din fibră de sticlă ● modernizarea tehnologiei de fabricare a covorului termofonoizolator în relief ● utilizarea de noi materiale de umplutură în instalațiile de fabricație a maselor plastice pentru construcții.

Dr. ing. TRAIAN ISPAS
directorul I.C.P.M.C.

Un nou traseu al eroismului românesc

CALEA FERATĂ

RÎMNICU VÎLCEA — CURTEA DE ARGEŞ

O întîmplare și tîlcul ei

Întîmplarea pe care mi-o relatează interlocutorul meu o aud, mărturisesc, pentru a doua sau a treia oară. Nu-i stric însă plăcerea povestirii, cu atît mai mult, cu cît cele relatate au nu numai hazul unei glume bune. Tocmai pentru semnificația, pentru tîlcul ei aparte o povestesc aici. Se zice — vorba vine, adevărul este incontestabil — că un om din Suharău-Dorohoi se prezintă la gară și cere: „Un bilet pînă la Schitu Matei". Ceferistul întinde automat mîna către raftul cu bilete etajate, dar se întoarce repede către cel aflat dincolo de coperta da sticlă a ghișeului; „Schitu Matei, zici? Parcă n-am auzit de stația asta — și le știu, zău, aproape pe toate pe de rost. Poate Schitu Goleşti!" Celălalt însă îl liniștește prompt; „Vezi, bre, că-i pe linia nouă Rîmnicu Vîlcea—Curtea de Argeș. Mai exact, Vîlcele; acolo, între Goranu și Vîlcele". Dar nici omul cu șapcă roșie nu se lasă ușor ispitit: „Ești sigur, omule?" — întreabă el, cercetînd mai atent, cu nasul, deschizătura ghișeului. „Apoi, dacă eu am construit-o, cum să nu fiu sigur, că doar din mîinile mele a ieșit" — vine calm răspunsul. Biruit, ceferistul răsfoiește înfrigurat Mersul trenurilor, dar de dincolo de ghișeu nu i se acordă prea mult răgaz: „Lasă bre, o cauți mata mai tîrziu, dă-mi bilet pînă la Vîlcea, că pierd trenul". După care adaugă: „Și ai grijă, dacă gara nu este trecută în „Mers", o să apară foarte repede. Să n-o uiți".

Reîntors în șantier — după concediul de odihnă petrecut acasă — pișicherul nostru din Suharău le-a povestit colegilor de echipă și baracă întîmplarea, care de atunci circulă printre constructorii dintre Vîlcea și Argeș ca o parolă de suflet a propriei lor existențe. Ea însă, întîmplarea, are semnificația și adevărul ei; într-adevăr, pe noua cale ferată Rîmnicu Vîlcea—Vîlcele, una din stații se va numi Schitu Matei. Cum însă întîmplarea se petrece în vara

O adresă sigură: colonia muncitorească

anului 1985 — cînd între Vîlcea și Argeș stăpînea încă șantierul — este de înțeles deruta bătrînului ceferist. La sfîrșitul anului 1986 noua cale ferată va fi dată în folosință — și atunci, musai, și Mersul trenurilor va trebui să facă loc noilor stații, între care și Schitu Matei. Amintind că omul cu întîmplarea din gara din Dorohoi nu este o invenție publicistică — el se numește Euzen Mihalache, nume real ca o legendă vie, și poate fi încă întîlnit pe șantier, desprind mai jos cîteva secvențe despre oameni și fapte de pe acest autentic și temerar traseu al eroismului.

Puțină geografie

Aici, pe drumul de costișe ce duce la ...Vîlcele, altfel decît în binecunoscutele versuri ale poetului, munca pentru țară și-a instalat, de cîțiva ani de zile, una din taberele sale temeinice, de mare forță și de puternică rezonanță. Aici, altfel decît în Vasluiul poetului Alecsandri, costișele sînt dealuri înalte și colțuroase, munți în toată regula, cu piscuri ninse de păduri de brad, cu grohotișuri repezi și văi amețitoare — o plăcere să le străbați cu piciorul, o dramă să le străpungi cu o cale ferată. Pentru că, trebuie precizat, acest nou drum de fier, deși o veche dorință a românilor, se constituie într-o cutezătoare performanță a industriei noastre de profil, presupunînd un rafinament profesional și tehnic de talie mondială. Depășește în dificultate vestitele, dificilele căi Bumbești-Livezeni și Salva-Vișeu. În munte, cu o sculă bună, pătrunzi mai ușor, piatra este mai ascultătoare. Aici, pămînturile sînt nestatornice, înaintarea anevoioasă, lunecoasă, periculoasă. Marna este roca ce-i îngrozește, în general, pe toți minerii și, în special, pe minerii tuneliști. E sfărîmicioasă, se strecoară printre degete, cască ochiuri de zeci de metri adîncime. Tunelele prin care va trece această linie ferată sînt săpate numai în marnă. Dincolo de marnă — mai exact, între marnă și... marnă — se înalță viaductele, ca niște umeri de cer sprijinind apropiatul univers pe cale ferată. Nici puținele porțiuni de terasament exterior — fără tunele și viaducte — nu sînt ușor de realizat: ele sînt cioplite pe versanți muntoși, au nevoie de consolidări speciale, drenuri, ziduri de sprijin, apărări de maluri. Pentru aceasta a fost creată o veritabilă industrie; aici se testează soluții, utilaje, tehnologii — multe în premieră națională, și nu doar națională.

Dar iată, concret, obiectivele mai importante de pe spectaculosul traseu, legenda acestei hărți în curs de alcătuire, citind-o dinspre Argeș spre Olt. De la Vîlcele, haltă pe linia ferată Pitești-Curtea de Argeș, drumul va tăia rîul Argeș — drept pentru care s-a înălțat un pod special — poposind într-o primă stație, Tutana. Va străpunge apoi tunelul Ploștina, urmînd o linie de versant pînă la stația Schitu Matei. Ur-

mează viaductul Topolog, unul din cele mai mari din țară: 40 de deschideri a cîte 30 de metri, o lungime totală de 1320 de metri, la înălțimea de 50 de metri — plus adîncimea betonată a fiecărei pile, de dimensiunea unei case cu zece etaje cufundată în măruntaiele pămîntului. Viaductul traversează comuna Ciofrîngeni — altă stație C.F.R. — și lunca Topologului. Drumul de fier intră apoi în tunelul Gîbei — și el o performanță; cel mai mare din țară, construit după război — 2 240 de metri. Urmează viaductele Sîmnic, Popești, Valea Hotarului, Blidari, Linia, Racoviță, Ostroveni, Hogea — unele de cîte 500 de metri lungime, altele mai mici, dar grele, peste ripi adînci, în locuri aproape inaccesibile. În sfîrșit, un nou pod — peste Olt, de data aceasta — face legătura cu stația Goranu ori — cum o numesc constructorii, iar locuitorii s-au obișnuit cu acest nume — Rîmnicu Vîlcea Est, care va deveni, cu siguranță, principala gară a orașului.

Legenda hărții cuprinde, așadar, 14 construcții de amploare și maximă dificultate tehnică, la care se adaugă alte 29 de poduri, podețe și viaducte mai mici.

Iar acum, imaginați-vă, stimați cititori, că toate aceste obiective trebuie să încapă pe o distanță de nici 40 de kilometri — mai exact, 38,9 km.

Pentru ce, vă veți întreba, acest uriaș efort, nescutit de sacrificiu? Pentru două scopuri importante. În primul rînd, pentru descongestionarea traficului de mărfuri, efectuat pînă acum numai pe ruta Piatra Olt-Rîmnicu Vîlcea, asigurîndu-se o mult mai rapidă și vastă activitate economică. Apoi, pentru însuși confortul dumitale, stimate cititor; reducerea distanței București—Rîmnicu Vîlcea cu 125, 126 kilometri — și, ca urmare, cu circa 2—3 ore de stat în tren — să recunoaștem, nu-i tocmai de colea. Ca să nu mai vorbim de faptul că noua arteră de circulație se constituie și într-un reper de civilizație pentru localitățile din jur.

Aceasta este imaginea unui efort de epopee, pe care constructorii îl depun de cîțiva ani de zile — continuu, perseverent, discret, cu modestie exemplară — apropiind clipa supremă și finală a actului lor de creație.

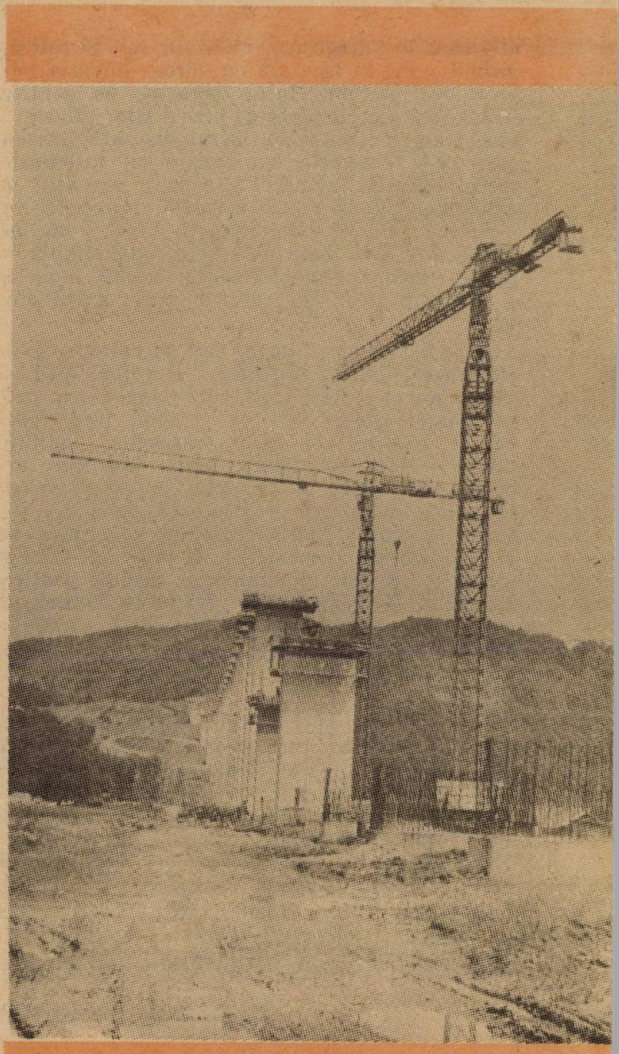

Viaductul Topolog

Cea mai simplă adresă:

colonia muncitorească

Este greu, foarte greu să alegi unul dintre miile de constructori ce populează cu eroismul și modestia lor distanța dintre Olt și Argeș. Dar dacă ar fi să optez totuși pentru unul singur, m-aș opri asupra numelui Nicolae Procop, inginer de profesie, șeful Șantierului 83 tunele, un tînăr cu 25 de ani de muncă la activ. Cu meseria a făcut cunoștință la Porțile de Fier; acolo unde însuși numele locului exprimă sălbăticia naturii, esența sa. Toate străpungerile montane și viaductele au fost construite de el și oamenii lui. S-a muncit ciinește, nu o dată pe vreme ciinească — vîntoase, furtuni, zăpezi — mineri în centuri de siguranță, suspendați în frînghiile ploii, în cumpeni de munte. Cînd cel dintîi tren mușca din puntea viaductelor, inginerul Nicolae Procop nu se mai afla acolo. Urcase spre Gorj, unde îl aștepta o altă treabă, grea și originală; amenajarea tunelelor și viaductelor dintre Tg. Jiu și Petroșani, în vederea electrificării căii ferate. Întîmplările brigadierilor de la Bumbești-Livezeni i-au fost, deopotrivă, poveste și îndemn. Din 1977 a venit aici, în Vîlcea-Argeș, în calitate de șef al celui mai teribil șantier; șantierul-buldozer, șantierul-cîrtiță, șantierul-titan, după numele comune ale uneltelor cu care se lucrează, între care „cîrtița" desemnează scutul metalic de săpare a tunelelor, aflat la a treia generație.

Dar nu asupra dificultăților muncii sale aș insista în mod deosebit — sper că ele au reieșit fie și numai din prezentarea șantierului — ci asupra unei trăsături ce ține de conștiința sa de comunist, de calitatea sa de om. Bucureștean get-beget, rămas veșnic flotant în Capitală și statornic pe marile șantiere ale țării, el spune — și faptele sale susțin — că acolo, în șantier, se

află casa lui, dragostea lui, viața lui. Și totuși, ultima veste în legătură cu adresa lui m-a impresionat profund. Iată, lucra pe un șantier situat la 3 km. distanță de orașul Rm. Vîlcea — dacă 3 km. mai pot fi considerați distanță, într-un oraș ce-și cucerește, cu fiecare zi, însemnele metropolei. El, inginerul Procop, a renunțat la apartamentul oferit de această metropolă, în favoarea coloniei muncitorești. Cînd l-am întrebat, surîdea. „Este și o adresă mai simplă — zicea — colonia muncitorească; îi dai numele, și atît, nu tu stradă, număr, bloc, scară etc. etc..."

Aici, în colonie — acum deja în colonia muncitorească Ciofrîngeni-Argeș — și-a dus, își duce viața, munca și dorul inginerul Pricop. Îl urmează totdeauna cîteva sute de oameni, împătimiți ca și el de confortul orășelelor înălțate într-o noapte pe tipsia lunii. Și-l mai urmează, de-o viață, economista Georgeta Procop, soția lui, înălțată în gradele aceleiași nobile categorii sociale — șantieriștii, om al muncii pe același șantier cu soțul său. Îl urmează fiica și ginerele, oameni ai muncii pe același șantier. Iar semn că această nobilă stirpe va dăinui, pe șantier a poposit și Oana, nepoțica, în vîrstă de trei ani, care a renunțat la jocurile de la grădinița orașului, pentru dimensiunile reale ale vieții.

Nu pot pune punct acestei biografii exemplare, dacă nu amintesc, măcar prin simplă înșiruire de nume, alte cîteva asemănătoare, aici unde totul este modest și exemplar. Fie-mi îngăduit deci să-i amintesc pe muncitorii Ilie Ailenei, Ion Purice, Ilie Sandu, Ion Crăciun și Eugen Mihalache — toți din Suharău — Dorohoi; pe maramureșenii Gavrilă Chindriș, Ion Bota, Vasile Pop, Grigor Vasile, Ion Chindriș I, Ion Chindriș II, Ion Chindriș III, Ion Chindriș IV; pe oltenii Ilie Virgil, Florin Virgil, Ion Virgil și din nou Ion Virgil — tată și fii; pe maiștrii și tehnicienii Anghel Vasile, Ion Catană, Ștefan Cojocea; pe inginerul Grigore Cantili, șeful șantierului ce face joncțiunea căii ferate cu orașul Rm. Vîlcea. Oamenii aceștia — și mulți alții ca ei — au mutat munți din loc, au dislocat milioane de metri cubi de pămînt și rocă, au schimbat cursuri de ape. S-au încăpățînat și au învins — chiar dacă, de cele mai multe ori, au sacrificat confortul unei vieți normale, uneori chiar căsnicii, totul pentru un pumn de vise, un ideal, păstrat cu emoție și modestie în pieptul încălzit la flacăra dragostei de țară.

Un nume pentru viitorul oraș

La sfîrșitul anului 1986, ori poate în primăvara anului următor, cînd pe aceste văi și acești munți — călătoriți deocamdată numai de pasul căprioarelor și truda constructorilor — va trece primul tren la Ciofrîngeni, „statul major al operațiilor", va rămîne un veritabil oraș. Constructorii căii ferate — în dragostea lor pentru oamenii pe unde trec — au înălțat blocuri, vile cochete cu parter și două etaje. Iar țăranii simt, trăiesc deja urban, adică muncitorește. Un singur lucru îi frămîntă la ora de față: ce nume să primească satul lor în momentul cînd va fi declarat oraș. Pentru că, recunosc cu toții — susțin și constructorii — Ciofrîngeni nu prea mai face cinste situației. Cei mai mulți înclină către denumirea Valea Topologului, apa alăturată, care le răcorește casele și grădinile, inima și visele.

Dumneata ce părere ai stimate cititor?

ION ANDREIȚĂ

La plecarea constructorilor, aici va rămîne un orășel

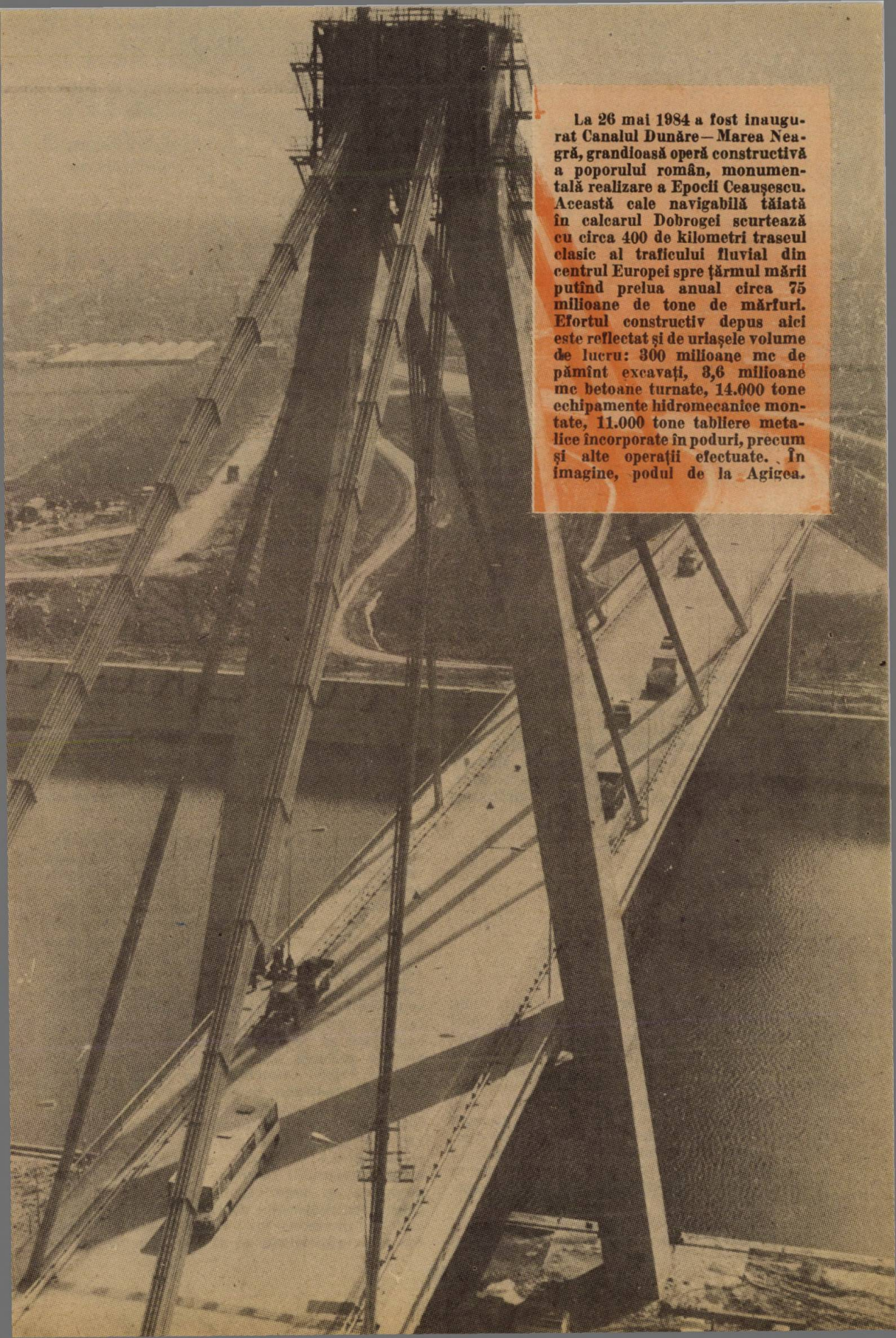

La 26 mai 1984 a fost inaugurat Canalul Dunăre—Marea Neagră, grandioasă operă constructivă a poporului român, monumentală realizare a Epocii Ceaușescu. Această cale navigabilă tăiată în calcarul Dobrogei scurtează cu circa 400 de kilometri traseul clasic al traficului fluvial din centrul Europei spre țărmul mării putînd prelua anual circa 75 milioane de tone de mărfuri. Efortul constructiv depus aici este reflectat și de uriașele volume de lucru: 300 milioane mc de pămînt excavați, 3,6 milioane mc betoane turnate, 14.000 tone echipamente hidromecanice montate, 11.000 tone tabliere metalice încorporate în poduri, precum și alte operații efectuate. În imagine, podul de la Agigea.

MAGISTRALELE METROULUI BUCUREŞTEAN

Atunci cînd afară e ger, metroul ne întîmpină cu cea mai plăcută boare de aer cald; şi dacă afară e zi caniculară, el are grijă să conjuge relaxarea călătoriei cu acea ambianţă răcoritoare din care nu-ţi mai vine să te desprinzi... Minunatul nostru metrou se gîndeşte la toate! Se gîndeşte, mai înainte şi mai înainte, la timpul nostru, ajutîndu-ne să străbatem oraşul, de la un capăt la altul, în numai 30 de minute, adică de trei ori mai repede decît oricare dintre mijloacele de transport în comun... Se gîndeşte la nevoia noastră de confort şi de promptitudine, menţinînd ordinea impecabilă a zilei de început şi onorînd, prin aceeaşi punctualitate, întîlnirea cu prietenul său, Călătorul.

Vîrsta primului mesager

Iată de ce prezenţa trenului subteran în viaţa urbei bucureştene înseamnă mult mai mult decît beneficiul unui mare dar material, întrucît ea se constituie şi într-o sursă diurnă de bucurie pentru un public ce însuma, la 24 mai 1985, 300 de milioane de călători. Iată de ce nerăbdarea şi apoi, primirea deosebită cu care acelaşi public întîmpină naşterea fiecărui nou tronson de metrou apar pe deplin reale şi motivate, căci la cele scrise pînă acum se mai cere adăugată şi satisfacţia de a se fi putut dobîndi accesul la un bun al civilizaţiei de mult mai multă vreme aşteptat şi dorit.

Tînăr şi, deopotrivă, matur, metroul nostru sărbătoreşte, în luna decembrie, şase ani de cînd primul său mesager, pornit de la Semănătoarea la Timpuri Noi, avea să ne aducă vestea cea bună: că, da! am reuşit, prin puterile ţării, prin munca şi capacitatea propriilor noştri constructori, să facem posibilă existenţa drumului subteran! Răstimp incredibil de scurt, pentru cît de multe urmău să se petreacă şi să se demonstreze, pentru cît de categoric se convertea starea de insolit şi de cutezanţă în aşezata obişnuinţă, debarasată de orice îndoială sau temere! Într-adevăr, capacitatea de adaptare la bine se manifestă cu o extraordinară rapiditate şi ce poate fi mai convingător în această privinţă decît firescul cu care astăzi vorbim despre existenţa celor 36 de kilometri de traseu subteran, despre perspectiva pe care, întotdeauna, o punem sub semnele certitudinii. S-a gîndit cineva, bunăoară, că uriaşele cantităţi de zăpadă sau gerurile năpraznice din iarna trecută vor amîna sau împiedica înaintarea metroului?! Devreme ce nici una din numeroasele şi neprevăzutele greutăţi ivite în calea constructorului nu reuşiseră să creeze un astfel de precedent (nici măcar atunci cînd scuza lipsei de experienţă ar fi fost una demnă de

luat în seamă), gîndul sceptic sau rezervat nu avea temei să se nască...

Am aşteptat, aşadar, ca şi la acest sfîrşit de an să ni se facă darul promis, încălzind cu dorinţa noastră mîinile ce au continuat să lucreze la minus 20 de grade, minţile ce nu au obosit să găsească soluţii spre a fi contracarate efectele iernii vitrege. Am aşteptat cu nestrămutată încredere un moment final ce ştiam că se va confrunta, pentru a putea să existe, cu situaţii de mare dificultate, întrucît intrarea în funcţiune a noului traseu subteran, ce pornea de la Întreprinderea de maşini grele Bucureşti şi ajungea la Piaţa Unirii, depindea — vital — de termenul strict pe care natura îl impunea pentru subtraversarea Dîmboviţei. Acum, cînd călătoria de-a lungul celor peste zece kilometri, cît însumează primele două tronsoane ale magistralei a II-a, se circumscrie realităţii recente, memoria acelei împrejurări întregeşte gradul de satisfacţie, fiindcă, însemnînd prin ea însăşi o premieră tehnică absolută, reuşita construirii tunelelor de metrou la adîncimea de numai şapte metri faţă de albia apei avea să fie dobîndită în contextul celor mai potrivnice luni de iarnă.

Ansamblurile subterane

Dar, firește, ceea ce ne concentrează interesul, la acest sfîrşit de an, e mai ales prezentul, adică nerăbdarea de a afla cît mai repede cu putinţă cum arată şi ce noutăţi aduc, în peisajul bucureştean, tinerele staţii de pe cele două tronsoane ale magistralei a II-a. Voi începe prin a releva o esenţială trăsătură comună, exprimată de acel omuleţ pe care arhitecţii l-au creionat, la scară redusă, în fruntea fiecărui desen pentru a se putea raporta perpetuu la el, gîndind ansambluri în care el să nu resimtă opresiunea spaţiului subteran, imaginînd accese, escalatoare, legături între nivelele staţiei menite să-i faciliteze şi să-i facă agreabil drumul spre peronul metroului, împreunînd cu culori şi elemente decorative generatoare de frumos şi de relaxare... Staţia I.M.G.B. — clădire cu pereţii din sticlă, dispusă în jurul unei zone verzi, cu o peisagistică anume creată pentru a se asigura senzaţia de continuitate a spaţiului exterior. Păsări stilizate, accentuează, ca elemente decorative, intenţia de a se oferi călătorului o ambianţă cît mai apropiată cadrului natural... La staţia „Pieptănari", culoarea dominantă e albul, ce luminează şi încălzeşte, în timp ce la staţia „Tineretului", plafonul, conceput şi realizat din turnare ca o suprafaţă cutată, apare finisat în tonuri diferite, imprimînd ansamblului o alternanţă de culori şi de forme.

Ne aflăm în faţa unei mari diversităţi de idei şi soluţii care, pornind de la numitorul comun — călătorul — exprimă, în conexiune cu acest numitor, personalitatea şi viziunea fiecărui arhitect, creator de proiect. E ceea ce explică faptul că nici o staţie nu poate fi asemuită cu alta, deşi, dacă intrăm în intimitatea proiectelor, vom mai regăsi o altă zonă în care arhitecţii şi inginerii întreprinderii „Metroul" Bucureşti au acţionat unitar, pentru a se reuşi ca fiecare construcţie să fie realizată într-un termen cît mai scurt şi cu costuri cît mai reduse. Staţia „Piaţa Uniri II", cea mai reprezentativă lucrare de pe magistrala a II-a, oferă în această privinţă un concludent exemplu pentru că — deşi funcţiunile ei sînt cu mult mai multe şi mai complexe — volumul constructiv e mai redus decît al staţiei Piaţa Unirii I, datorită unei mai bune organizări a spaţiului pe verticală şi, negreşit, datorită plusului de experienţă dobîndit.

Şcoala cutezanţei

În fapt, fiecare staţie exprimă acelaşi adevăr: că, astăzi, avem nu doar metroul ci şi o Şcoală românească a construcţiei metroului, o şcoală ce cultivă şi îmbină, constant, bucuria de a te şti integrat în edificarea unei asemenea ctitorii cu majora răspundere faţă de folosirea mijloacelor materiale încredinţate de societate. Aşa s-au născut, în flux continuu, odată cu noile valori ce ţin de funcţionalitate sau de estetică, şi ideile tehnice ce au făcut ca oţelul, cimentul, combustibilul, energia electrică, terenul avut la dispoziţie să apară mult mai judicios folosite în construcţia primelor două tronsoane ale magistralei a II-a.

Iată cît de multe şi însemnate cîştiguri s-au putut acumula în aceşti atît de puţini ani de cînd construcţia metroului a debutat în viaţa obştei bucureştene. Memoria noastră păstrează încă vie acea explozie de bucurie şi satisfacţie ce învăluia marea sală a celui de-al XI-lea Congres al partidului, atunci cînd preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, anunţa începerea construcţiei metroului. Memoria noastră, memoria generaţiilor viitoare vor lega întru eternitate ctitoria acestei opere de cel ce a iniţiat-o şi făcut-o posibilă, de cel ce a imprimat ultimelor două decenii un ritm şi o densitate necunoscute pînă acum în istorie, dînd contur unei epoci pe care întregul popor o numeşte astăzi „Epoca Ceauşescu", ca semn de adîncă preţuire şi recunoştinţă

CORNELIA SIMIONESCU

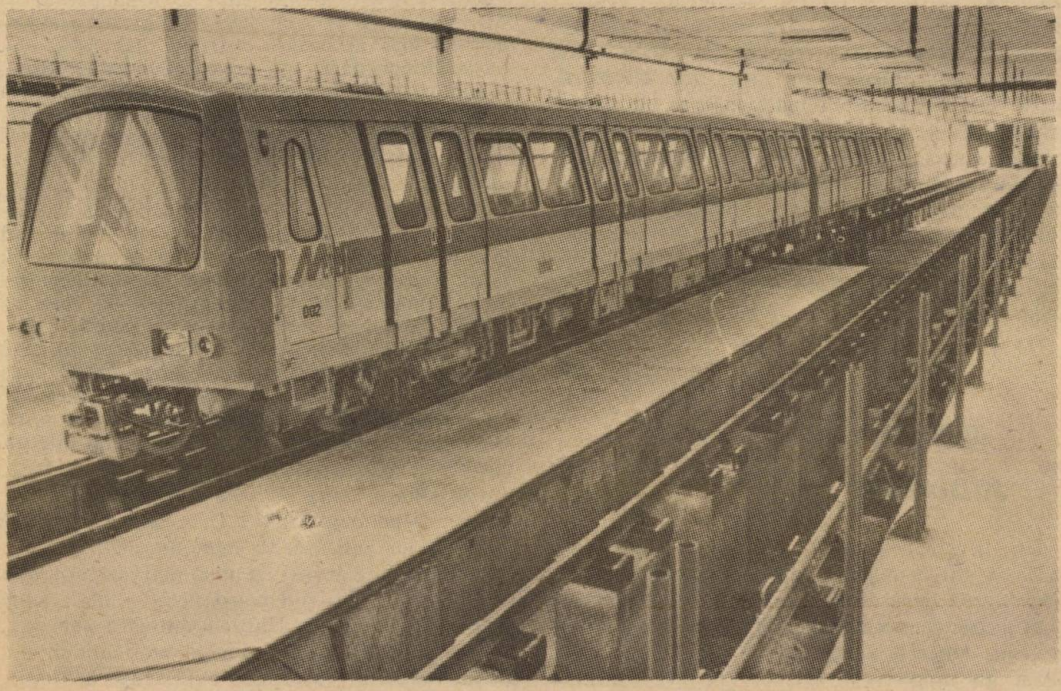

CERCETĂRI NOI ÎN ISTORIOGRAFIA PATRIEI

Istoria — ca toate celelalte ştiinţe — străbate un permanent proces de reînnoire, manifestat pe multiple planuri: noi direcţii de cercetare, noi tehnici de investigaţie şi, mai presus de toate, noi surse de informaţie (izvoarele istorice). Istoria ca ştiinţă înseamnă un efort de reconstituire a trecutului societăţii omeneşti pe temeiul datelor oferite de toate categoriile de izvoare scrise sau nescrise. Depistarea acestor surse este un proces în plină desfăşurare şi, pe măsura intrării în circuitul ştiinţelor a noilor mărturii descoperite, istoricii întregesc, adîncesc sau rectifică imaginile schiţate pînă acum ale evenimentelor istorice.

Beneficiind de excelentele condiţii de cercetare ale „Epocii Nicolae Ceauşescu", istoricii români au sporit considerabil baza documentară a cercetării trecutului naţional. În afara marilor campanii de săpături arheologice, care au smuls din adîncurile pămîntului atîtea urme ale culturilor materiale din epocile străvechi şi vechi ale istoriei româneşti — descoperiri evocate în repetate rînduri în publicaţiile destinate marelui public — se cuvin amintite, ca deopotrivă de importante, descoperirile în domeniul izvoarelor scrise, a surselor documentare şi narative interne şi externe.

În anii 1984—1985 au apărut noi volume din corpusul naţional de documente medievale *Documenta Romaniae Historica*, din colecţia tematică *Izvoarele răscoalei lui Horea;* alte surse inedite au văzut lumina tiparului în periodicele de specialitate. A le enumera pe toate, este cu neputinţă în limitele restrînse ale acestui text. Vom semnala, aşadar, cititorilor un şir de descoperiri documentare, mai puţin obişnuite sau oferind informaţii despre evenimente mai puţin cunoscute.

Din acest unghi de vedere, pe primul loc se situează, desigur, descoperirea de către profesorul Virgil Cândea a manuscrisului original al celebrei opere a lui Dimitrie Cantemir, *Istoria Imperiului otoman*. Descoperire neobişnuită, în egală măsură, prin modalitatea realizării ei, cît şi a locului de conservare a manuscrisului. Profesorul Virgil Cândea a găsit *manuscrisul* într-un catalog de cărţi *tipărite*, unde el fusese inclus printr-o eroare; mai surprinzător este însă faptul că în ciuda opiniei de pînă acum, că, după moartea lui Antioh Cantemir, fiul principelui cărturar, toate manuscrisele părintelui său reveniseră în Rusia, acest manuscris original al celei mai cunoscute opere cantemirene se află în... Statele Unite ale Americii, la Houghton Library, una din bibliotecile celebrei Universităţi Harvard din Cambridge (Massachussetts). Însemnătatea descoperirii acestui manuscris de excepţională valoare — descoperire care a coincis cu împlinirea unui sfert de mileniu de la tipărirea primei ediţii la Londra a *Istoriei Imperiului otoman* — nu mai trebuie subliniată. Aşa cum arată eruditul — şi fericitul — descoperitor „comparaţia textului latin cu versiunile moderne arată că nici una dintre ele nu redă cu fidelitate opera principelui". Cum a ajuns preţiosul manuscris în Statele Unite, în biblioteca Universităţii Harvard, este încă o problemă nerezolvată şi am fi cu toţii fericiţi ca cititorii Almanahului Magazin din anul viitor să găsească răspunsul la această întrebare, dar obstacolele în calea reconstituirii odiseii acestui manuscris sînt numeroase şi grele. Este drept că şi forţa de investigaţie a profesorului Virgil Cândea este pe măsura lor, încît... cine ştie?

Hotărît lucru „Lumea Nouă" este şi o lume a surprizelor în privinţa depistării de noi do-

Ofiţeri superiori hitlerişti luaţi prizonieri de către armata română şi formaţiunile patriotice în ziua de 24 August 1944, la Bucureşti.

cumente privind istoria medie a României. Tînărul cercetător al Institutului de Istorie „N. Iorga", Andrei Busuioceanu a descoperit într-o colecţie particulară, la Washington, circa 180 de documente româneşti, datînd din 1526 pînă la mijlocul secolului al XIX-lea. Ele au aparţinut unui cunoscut colecţionar, Ştefan D. Grecianu (1825—1908), mare specialist al genealogiilor familiilor boiereşti, ales în 1905 membru de onoare al Academiei Române. Documente nou descoperite aduc date de cel mai divers caracter despre structurile socio-economice ale societăţii medievale româneşti (circa 50 din aceste documente sînt din anii 1526—1700), apoi ale aceleiaşi societăţi din faza de tranziţie de la feudalism la capitalism şi, în sfîrşit, de la începuturile noii orînduiri. Valorificarea lor va aprofunda cunoştinţele acumulate pînă acum asupra unor aspecte ale evoluţiei claselor sociale şi ale raporturilor dintre ele de-a lungul unor secole de crucială însemnătate în istoria poporului român.

Cele două aniversări din anii 1984 şi 1985 — 40 de ani de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă şi, respectiv, 40 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial, au prilejuit cercetări sistematice în arhivele din ţară care au pus în lumină rolul decisiv al Partidului Comunist Român în constituirea celei mai ample coaliţii de forţe social-politice din istoria poporului nostru şi în asigurarea victoriei revoluţiei române din august 1944, însemnătatea internaţională a actului de la 23 August 1944 — care a scurtat cel de-al doilea război mondial cu cel puţin 200 de zile — şi amploarea participării României la războiul antihitlerist, contribuţia ei situînd-o pe locul al patrulea în coaliţia antifascistă, după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii şi Marea Britanie.

Cele două volume de documente *23 August 1944* (coordonatori Vasile Arimia, Ion Ardeleanu, Mircea Muşat), cuprind texte care au fost acum publicate pentru prima dată. Prin grija Direcţiei Generale a Arhivelor Statului au fost procurate în microfilme o impresionantă cantitate de documente păstrate în arhivele străine privind istoria României.

Pe baza lor şi a altor informaţii au putut fi cunoscute un şir de episoade care rămăseseră încă — la patru decenii după desfăşurarea lor — învăluite în obscuritate. Ele permit înţelegerea contextului internaţional în care s-a desfăşurat revoluţia română din august 1944. Un exemplu îl constituie Operaţia „Bodyguard" (Garda de corp). Sub acest

Subunitatea de artilerie română în luptele împotriva trupelor hitleriste care încercau să pătrundă în Capitală, pe la podul Băneasa, la 24 August 1944.

nume-cod a fost elaborată o operație de „intoxicație" strategică, adică de inducere în eroare a Înaltului comandament al armatei germane (Wehrmacht — O.K.W.) în vederea asigurării unor condiții cît mai favorabile pentru realizarea debarcării aliate în Normandia (Operația „Overlord"). Potrivit acestui plan, pentru a determina O.K.W.-ul să retragă trupe din Franța, deci să subție efectivele care urmau să opună rezistență trupelor engleze, americane și canadiene, debarcate pe coasta normandă, era necesar ca O.K.W.-ul să fie făcut să creadă că alte zone aflate sub controlul Reichului nazist erau pe punctul de a ieși de sub acest control.

România a figurat și ea în cuprinsul operației „Bodyguard". După cum se știe, pe măsura adîncirii crizei regimului antonescian și a maturizării situației revoluționare în țară, s-au înmulțit încercările de a scoate România din războiul împotriva Națiunilor Unite. În acest scop a fost trimis la Cairo — cu acordul lui Ion Antonescu — prințul Barbu Știrbey, în calitate de reprezentant al opoziției burgheze. Potrivit înțelegerii cu partenerii săi de discuție — reprezentanții U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii — aceste negocieri urmau să se desfășoare în cel mai desăvîrșit secret.

Operația „Bodyguard" cerea însă ca, dimpotrivă, conducătorii naziști să afle de aceste negocieri, să creadă că ele sînt purtate în numele lui Ion Antonescu și, clătinați în convingerea că acesta le era fidel, să decidă — pentru a păstra România sub dominația Germaniei hitleriste — aducerea de noi trupe pe teritoriul țării noastre. Într-un moment cînd pe frontul sovieto-german — principalul teatru de operații al războiului — aveau loc lupte crîncene, aceste trupe — considerau autorii planului „Bodyguard" — nu puteau fi luate decît din Franța. Este lesne de observat că obiectivul principal, în acest caz, era nu de a ajuta România să se smulgă din orbita Berlinului în care fusese aruncată în condițiile tragice ale anului 1940, ci de a slăbi dispozitivul german din Franța, unde urma să aibă loc debarcarea.

Cum să fie, așadar, informați germanii despre negocierile pentru care sosise la Cairo Barbu Știrbey? S-a organizat ceea ce se numește o „scurgere" voită în presă, adică s-a dezvăluit presei printr-o indiscreție deliberată prezența emisarului român. Publicitatea a fost pe măsura așteptărilor responsabililor „Bodyguard"-ului: „Daily Express" sublinia că nu e vorba de simple tatonări, ci de discuții „serioase"; „Daily Mail", mergînd

mai departe, scria că „Ştirbey este purtătorul propunerilor oficiale ale guvernului român". Cum planul „Bodyguard" — ca orice plan de acest fel — era cunoscut într-un cerc foarte restrîns de oameni politici şi comandanţi militari (cu cît ar fi fost mai mulţi cei care să fie la curent cu el, cu atît era mai mare primejdia ca germanii să afle de el), este uşor de imaginat surprinderea diplomaţilor aliaţi de la Cairo, care nu erau iniţiaţi în secretele acestei operaţii de „intoxicare" strategică. Ei ştiau că tratativele cu Barbu Ştirbey trebuie duse în desăvîrşit secret şi acum erau alarmaţi de proporţiile publicităţii din presă, care proiecta un adevărat reflector asupra unui fapt destinat iniţial să rămînă în întunericul cel mai de nepătruns. Alarmaţi, aceşti diplomaţi se întrebau cum poate fi zăgăzuit valul comentariilor din presă.

Ei însă nu erau la capătul surprizelor. În timp de război, zvonurile se nasc şi circulă cu viteze de neînchipuit. S-ar fi putut — şi-au spus responsabilii „Bodyguard"-ului — ca germanii să nu creadă ştirile apărute în presă şi, în consecinţă, să nu deplaseze nici o unitate din Franţa pentru a-şi consolida poziţia în România. A intrat atunci în joc B.B.C.-ul. Radiodifuziunea britanică era o instituţie cunoscută pentru seriozitatea verificării informaţiilor înainte ca ele să fie difuzate pe calea undelor (deviza lui Reith, creatorul B.B.C.-ului, fusese „întotdeauna, în toate împrejurările, spuneţi strictul adevăr!"). Respectabilitatea ei putea ajuta „Bodyguard"-ului. Astfel că radio Londra a transmis ştirea despre misiunea lui Barbu Ştirbey. Diplomaţii de la Cairo — repetăm, cei neiniţiaţi în planul „Bodyguard" — au rămas, în primul moment, perplecşi: ziarele puteau să publice ştiri fanteziste, dar B.B.C. nu putea emite orice şi, mai ales, nu fără acordul unor înalte autorităţi de stat. Au conchis, aşadar, că guvernul britanic valorifica în propriul său beneficiu o indiscreţie de presă. Nu aveau de unde să ştie că această indiscreţie fusese regizată.

Cum au reacţionat conducătorii nazişti la această zgomotoasă „campanie" de presă? Ministrul Germaniei la Bucureşti, baronul Manfred von Killinger l-a vizitat pe Mihai Antonescu pentru a-şi exprima nedumerirea şi nemulţumirea faţă de situaţia creată prin aceste ştiri din care reieşea că „aliata" Reichului şi-a pierdut încrederea în „victoria finală", Hitler l-a convocat pe Ion Antonescu. Dar... operaţia „Bodyguard"-ului nu a reuşit în obiectivul ei românesc. Cu sau fără această agitaţie în jurul misiunii lui Barbu Stirbey, Hitler şi O.K.W.-ul considerau securitatea şi controlul zonei petrolifere româneşti ca avînd pentru ei o însemnătate vitală; erau hotărîţi să nu riste nimic aici şi şi-au sporit în adevăr efectivele din Europa de sud-est, unde — neştiind deciziile adoptate la Conferinţa celor trei mari de la Teheran, care excluseseră debarcarea în Balcani — se aşteptau la o acţiune aliată. Unităţi alcătuite din noi recruţi şi din prelevări făcute pe seama unităţilor din interior, au luat drumul regiunilor meridionale. „Overlord"-ul nu a beneficiat de trimiterea în România a unor unităţi din Franţa!

Lupta eroică a poporului român, în frunte cu comuniştii, a redat României independenţa şi suveranitatea naţională ce-i fuseseră grav încălcate de către Germania hitleristă şi a alăturat ţara noastră coaliţiei antifasciste. Participarea armatei române la războiul antihitlerist a fost obiectul unor cercetări pe cît de profunde, pe atît de îndelungate, al căror rod l-au constituit numeroase ediţii de documente, memorii de război şi studii speciale, monografii şi sinteze. Investigaţiile recente au pus în lumină însemnătatea spaţiului ungaro-cehoslovaco-austriac în care ostaşii români, alături de cei sovietici, au luptat împotriva Wehrmacht-ului.

Importanţa acordată de Hitler acestei mari arii este dezvăluită, printre altele, de faptul că ultima ofensivă germană din timpul celui de-al doilea război mondial a fost cea lansată la 6 martie 1945 în zona lacurilor Balaton şi Velencze. Cercetările — care nu sînt încă încheiate — asupra acestei ofensive, au arătat că unul din obiectivele ei majore era recucerirea României. Hitler pierduse complet contactul cu realitatea şi îşi imagina că o astfel de performanţă mai stătea încă în puterile Wehrmacht-ului. În ajunul plecării la atac a soldaţilor germani li s-a cerut ca de ziua führer-ului (20 aprilie) să-i facă drept cadou... petrolul de la Ploieşti! Acest petrol, atît de necesar într-un război al motoarelor, într-un război în care binomul tanc-avion avea o însemnătate decisivă, acest petrol lipsea în chip acut economiei de război a Reich-ului, ca urmare a revoluţiei române din August 1944. Faptul trebuie subliniat cu toată vigoarea, întrucît în calculul al cărui rezultat este că România a scurtat războiul cu 200 de zile a fost luat în consideraţie cu precădere spaţiul a cărui străbatere a fost făcută fără lupte, graţie Actului de la 23 August 1944. Consecinţele lipsei de carburant, ca urmare a privării Germaniei hitleriste de cele mai importante resurse de petrol, nu au putut fi determinate riguros sub aspectul timpului cu care sfîrşitul războiului a fost precipitat de acţiunea curajoasă a României. Cele 200 de zile reprezintă, aşadar, un minimum.

Cele cîteva noi descoperiri şi concluzii ale istoriografiei româneşti demonstrează amploarea fără precedent a cercetărilor întreprinse în ţara noastră în vederea cunoaşterii ştiinţifice a trecutului de muncă şi luptă al poporului român. Călăuziţi de indicaţiile tovarăşului Niçolae Ceauşescu, de a pune studiul trecutului milenar al românilor, al luptei lor pentru unitate şi independenţă naţională, pentru progres social în slujba intereselor superioare ale neamului, istoricii români au asociat în chipul cel mai strîns cercetarea ştiinţifică, erudită, cu educaţia patriotică şi militantismul politic. Adevărul istoric — singura temelie pe care se poate clădi durabil — a fost obiectivul lor principal. Acest adevăr coincide pe deplin cu interesele naţionale şi aici stă marea forţă a poporului român şi a şcolii istorice româneşti.

Dr. FL. CONSTANTINIU

RECENTE DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN DOBROGEA

Bijuterii fine și pietre prețioase găsite de arheologi, datînd din antichitatea daco-romană

Necropole de un tip deosebit descoperite la Tomis

Inscripții a căror descifrare va da posibilitatea reconstituirii unor aspecte ale societății românești din trecut

O zonă de puternică simbioză geto-romană

Pagini care vorbesc despre continuitatea poporului nostru în întreg spațiul carpato-danubiano-pontic.

Cană trilobată descoperită la Sucidava

Rod al săpăturilor organizate, sau — mai de grabă — al descoperirilor ocazionale, patrimoniul arheologic al Muzeului de istorie națională și arheologie din Constanța a cîștigat în ultimii ani o importanță deosebită și, aceasta, și ca urmare a uriașului efort de edificare urbanistică. De nenumărate ori, arheologii, ajutați de tehnicieni, ingineri și mai ales de muncitori constructori, anunță sau aduc direct la muzeu, vestigii inestimabile. În ultima vreme, mai cu seamă necropolele de la Constanța și de la Mangalia, care dăinuiesc din veacurile epocii elenistice pînă în cele ale romano-bizantinului și strămînismului, aduc o mare bogăție de materiale și de informații istorice. Să notăm în această direcție numeroasele bijuterii fine din aur, argint, pietre prețioase și semiprețioase — lucrate cu migală și cu înaltă măiestrie artistică, totul în-

Cupă din depozitul arheologic de la Sucidava

tr-o gamă extrem de diversificată ca stil și formă. Adăugînd acestora monedele, opaițele atît de variate ca formă și ornamentică, ceramica de uz curent, amforele, inscripțiile pe piatră sau marmură, multitudinea uneltelor de fier și bronz etc., înțelegem mai lesne conținutul și veridicitatea aserțiunii de mai sus.

Dar să ne referim, pe scurt, la cele cîteva descoperiri care prin ineditul lor, merită să ne rețină atenția, fără să mai adăugăm că prin conținut și semnificație artistică, istorică, spirituală etc., aduc un plus de noutate informațională.

Anticul Tomis — Constanța zilelor noastre, marea metropolă a antichității de pe țărmul Pontului Euxin — se metamorfozează de la o zi la alta grație amplelor lucrări edilitare și de construcții ce se efectuează pe întinderea întregului municipiu.

Astfel, în ultimul timp, faleza dinspre nord-est, de-a lungul peninsulei, la incidența bulevardului Republicii cu str. Mircea cel Bătrîn, a prilejuit, în urma excavațiilor pentru amenajarea promenadei și scărilor de legătură între oraș și plajă, descoperirea a zeci de morminte și a unui tumul aplatizat, din care s-au recuperat numeroase amfore.

Între morminte însă, se remarcă cele cinci sarcofage cu acoperiș în dublă pantă și acrotere simple. Cele mai multe sînt deteriorate, dar se pot întregi. Lor li se adaugă un alt lot mai vechi, găsit în anul 1956, în aceeași parte a orașului, toate de natură să arunce lumini noi asupra diferitelor categorii de oameni din societatea tomitană a veacurilor II—III e.n.

Necropolele Tomisului, din care se cunosc pînă acum aproape 2000 de morminte de diferite tipuri, au fost investigate intens, dar numai atît cît au permis spațiile libere, create de noua sistematizare urbanistică a Constanței moderne; ele impun observația notabilă, potrivit căreia cele de epocă romană marchează o intensă înflorire social-economică și culturală a orașului. De exemplu, există de asemenea un mare număr al mormintelor cu firidă și cameră de acces care reprezintă o particularitate a Tomisului. Ele sînt foarte rare la Callatis, iar în alte centre ale Scythiei Minor încă nu sînt semnalate.

Pe aceeași linie a obiectelor ce ni se relevă din necropole, să zăbovim puțin asupra a două morminte-cavouri: primul, la Axiopolis-Cernavoda, secundul de la Callatis-Mangalia. În prima localitate pe malul Dunării, la Hinog, într-o zonă agricolă pitorească, lucrările de dezafectare a unui tumul alăturat, au înlesnit descoperirea camerei sepulcrale. Efectuarea ulterioară a săpăturilor științifice de salvare, au pus în lumină întreaga construcție, care în realitate reprezintă o singură încăpere rectangulară, lungă de peste 4 m, lată de 2,60 m și înaltă și de 2,30 m Accesul se făcea printr-o deschidere anume lăsată pe latura de răsărit. Acoperișul boltit era realizat din cărămizi dispuse radial.

Era un cavou de familie, cu cinci schelete, de la care s-a recuperat un inventar bogat și variat. Importante ni se par însă numeroasele ornamente interioare, realizate pe stuc cu vopsea roșie, de ca-

Mormînt-cavou descoperit la Axiopolis

racter floral și geometric — toate în maniera epocii romano-bizantine a sec. V—VI e.n. Faptul că întreaga construcție era făcută în pămînt, îi da caracterul *hypogeic*.

Cercetările efectuate cu atenție în jurul său, pe o zonă mai întinsă, au arătat că mormîntul-cavou era izolat. Era, de bună seamă, mormîntul unei familii care a stăpînit întinderea de pămînt din împrejurimi în cadrul unei forme de proprietate de tip *villa rustica*, pe cuprinsul căreia, posesorii își făceau și mormintele — *obiti ad villam suam*.

Cel de-al doilea mormînt, similar celui de la Axiopolis s-a găsit de data aceasta într-o necropolă, la Callatis, frumoasa stațiune balneară din zilele noastre — Mangalia. Vasta necropolă, cercetată de mai multe decenii, la începutul drumului care, prin vest, leagă Mangalia de comuna Albești, a dat la iveală pînă acum aproape 500 de morminte. Cavoul despre care vom discuta este tot de tip *hypogeic*, cu cameră boltită și dromos (culoar descendent de acces). S-a găsit ocazional, la — 1,20 m și este ceva mai mare decît cel de la Cernavodă. Este construit din blochete de calcar frumos fasonate în interior și legate cu mortar alb. În interior s-au găsit aproape 10 schelete (deci morminte de inhumație), întinse atît pe pardoseala bine bătută, cît și pe un podium realizat din lemn la jumătatea înălțimii camerei.

Pe pereți însă — fapt notabil — au apărut clar mai multe inscripții în limba greacă, scrise cu vopsea roșie, toate dînd posibilitatea unor reconstituiri și interpretări prețioase privind spiritualitatea creștină din veacurile sale de propagare într-un mediu social în care etnosul românesc prinsese puternice rădăcini.

Mai reținem de asemenea că, deși răvășit din antichitate, s-au mai recuperat un important număr de piese de inventar, între care se înscrie ca element de bază, un minunat *reliquarium* de aur, cu o piatră semiprețioasă montată în centru, apoi vase de uz comun, un recipient de bronz, alte mici podoabe etc.

Și mormîntul hypogeic de la Callatis, ca și cel de la Axiopolis se înscriu în categoria celor mai de seamă descoperiri arheologice de ultimă oră făcute în Dobrogea — unul pe malul Dunării, celălalt pe cel al Mării, dar amîndouă aproape identice ca formă și semnificație. În plus ele reflectă deopotrivă stări economice proprii celor avuți. Dar, la Mangalia, contextul necropolei în care s-a găsit cavoul, atît de binecunoscut din cercetări anterioare, ne dă posibilitatea să constatăm diferențieri considerabile de ordin social, într-o vreme în care Tomisul și nu Callatisul avea o situație preeminentă la Pontul Euxin.

Un loc aparte între relatările scurte pe care ni le-am propus aici l-am rezervat micului „depozit" cu obiecte din argint de factură romano-bizantină, datat între sec. IV—VI e.n. Sînt 17 asemenea piese găsite întîmplător, pe malul Dunării, în dreptul anticei *Sucidava* — *Izvoarele* de astăzi. Cele mai multe dintre ele sînt fragmentare și oxidate, însă întregibile printr-o migăloasă și îndelungată muncă de laborator. Linguri, cupe, o cană mare, strecurători, pahare, o pateră și un *reliquarium* — iată din ce se compune acest mic depozit, care, printr-o sumară analiză științifică, vădește că era strîns legat de practici liturgice. Să nu uităm că ne aflăm în apropierea unui mare centru religios, *Sucidava*, și că unele semne imprimate pe fundul vaselor, indică pe de-o parte acest lucru, pe de alta proveniența lor din marile ateliere artizanale care funcționau în epocă în Orientul apropiat, mai exact la Constantinopole și la Antiohia. Se știe că activitatea meșteșugărească în această parte a imperiului a cunoscut, începînd cu sec. III e.n., o înflorire fără precedent. Producția lor era sporită și de solicitările din Europa, iar drumul pe mare și cel pe uscat au înlesnit pătrunderea lor și în Scythia Mică, și în numeroase alte părți ale lumii de atunci.

Cercel de aur găsit la Callatis (secolul III e.n)

Cercetările de teren efectuate în zona Sucidavei-Izvoarele au determinat existența, unei puternice așezări omenești care, începînd din sec. II e.n. și pînă în sec. VII e.n., s-a dezvoltat continuu, înlesnind simbiozei geto-romane evoluția cunoscută. Invaziile din sec. VI—VII vor face să dispară multe așezări de la Dunărea de Jos, inclusiv Sucidava. Se pare că acum, la sfîrșitul sec. VI și începutul celui de-al VII-lea e.n., cînd s-au întețit atacurile avaro-slave piesele au fost ascunse pentru a le feri de jefuitori. Aceasta, spre marele cîștig al contemporaneității care, recuperînd și vestigiile acestea, capătă mai mult posibilitatea înțelegerii exacte a rolului pe care îl are arheologia în descoperirea atîtor pagini necunoscute ale procesului de statornică prezență românească aici, cît și de cuprindere a valorii inestimabile a patrimoniului cultural științific, național.

Dr. AD. RĂDULESCU

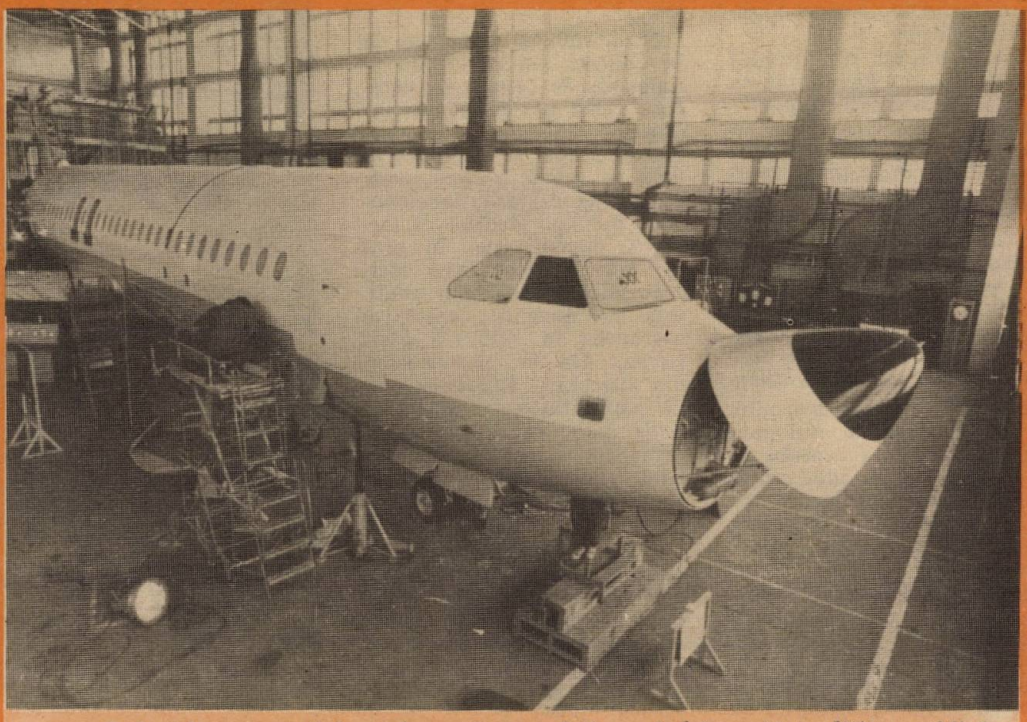

Industria aeronautică românească, care deține o îndelungată tradiție, se ridică astăzi la cele mai înalte cote. Acest sector de o deosebită tehnicitate este capabil să realizeze aeronave foarte moderne, la un nivel competitiv cu cele mai bune de pe piața mondială. Un exemplu îl constituie turboreactorul ROMBAC, precum și numeroasele tipuri de avioane utilitare, motoplanoare și elicoptere IAR. În imagini : un ROMBAC în hala de montaj (sus), precum și două creații ale întreprinderii brașovene de specialitate — avionul IAR 831 și elicopterul IAR 316 B (jos).